

Nr. 16
15. aug.

ROMAN

HIOD 30 S80TI

Jaapanil on moodne ajakirjandus

Üks välismaa ajaleht avaldab huvitavat Jaapani ajakirjanduse kohta. Päevauudiste suhtes ei jää suuremad ajalehed Jaapanis mitte tolligi Ameerika ja Inglise ajakirjandusest taha, vaid annavad koguni „mõned silmad ette“. Suuremad ajalehed ilmuvad ühel ajal Tokios ja Osakas. Need kaks keskust on ühendatud rea telefoni- ja telegrafi-võrkudega, mille omanikeks suured ajalehe kirjastussärid. Peale oma telefoni- ja telegrafi-liinide ja raadiosaatejamaade, autode ja mootorrataste omavad suured Jaapani ajalehed ka terved lennukite eskadrillid, millistel erakorralistel juhtudel reporterid lendavad vajalikesse kohtadesse, kust raadioteel annavad kirjeldusi oma toimetustele.

Et ettekujutust saada praeguse Jaapani ajalehe teadete hankimise üle, selleks tarvitseb vaid tähendada, et et üks Tokio ajaleht saatis Mandshuuria sõjaväljale terve armee kaastöölisi — 108 inimest.

Kui mõnesse suuremasse sadamasse sõidab aurik, mille pardal mõni silmapaistev välismaalane või ka jaapanlanegi, keda peatoimetaja arvates vaja on kiires korras usutleda, siis sõidab aurikule vastu väga suur hulk mootorpaate, millistes asetsevad ajakirjanikud, kelle peale tavaliste atribuutide — märkmiku, pliitsi ja fotoaparaadi — kaasas on väikesed raadiosaateaparaadid, milliste abil ajakirjanikud ajaviitmata tähtsalt isikult kuuldud sõnad Tokiosse ja teistesse keskustesse toimetustele edasi annavad.

Ühes asjas aga jaapanlased ei ole teiste maade ajalehete „tegemisele“ järele jõudnud: kuna isegi meil Eestis, väljaarvatud mõned provintsiilinnad, ajalehed laotakse masinatel, sünnib jaapanis ajalehete ladumine käsitsi. See on tingitud asjaolust, et jaapani tähestik ei koosne mitte üksikuist tähtedest, vaid hüdroliifidest, millistest igaüks tähendab teatud sõna.

Alles hiljuti veel oli Jaapani ajalehe täitmiseks vaja 6000 niisugust trükimärki. Siis hakati keelt lihtsustama ja nüüd tarvitatakse vaid 3000 trükimärki. Kuid sedagi on liiga palju ladumismasina klaviatuuri asetamiseks.

Jaapani ja Ameerika tehnikud on juba hulk aega püüdnud leiutada ladumismasinat. Ja nad ongi leiutanud masina, mis mahutab 600 trükimärki. Aga vaja on masinat, mis mahutab vähemalt 1500 — see on alammäär, millega Jaapani ajalehete toimetajad arvavad toime tulla. Kes sarnase ladumismasina leiutab, saab nii määratu rikkaks, et mitmeks põlveks kindlustab oma järeltulijad...

Jaapani trükikoda kujutab enesest pikka röödu, kus ridastiku lugemata

hulk laekaid, igas 1000 trükimärki. Sellepärast peavad trükiladudajad olema osavad mehed: oma kunsti ei õpi nad ära paari-kolme aastaga, vaid õppima hakavad nad juba maast madalast. Ladujate arv trükikodades on väga suur.

Ja kui nüüd leiutatakse Jaapani ladumismasin, siis ühekorraga suureneb töötatöölise arv Jaapanis tunduvalt: mitmed ja mitmekümned tuhanded trükitehnilised jäävad ilma oma leivast.

Sõjatehnika areneb

*Püssirohuta kuulipilduja. — „Surmakiired.“ —
Hirmsajõuline kahurikuul.*

Samal ajal, kui Genfis peetakse vaidlusrikkaid koosolekuid relvastuse vähendamise asjas,

teeb sõjatehnika suuri edusamme.

Jaapanlased on leiutanud kuulipilduja, mis ei tarvita püssirohtu. Kuulid ei visata välja mitte laskmisel tekitatud gaaside abil, vaid jõu abil, mis tekib trumli kiirest keerlemisest. Trummel, millesse paigutatakse kuulid, pannakse liikuma elektri- või bensiinimootori abil. See teeb sekundis 200 tiiru, kusjuures iga 20 tiiru järele torust välja jookseb üks kuul, millel on väga suur lennukiirus. Uus kuulipilduja teeb minutis 600 lasku.

Kuuli algkiirus on 850 meetrit sekundis, mis on suurem kui harilikul kuulipilduja kuuli kiirus.

Uuel kuulipildujal on mitu paremust: ei tee müra ja ei anna välgatusi, mis võimaldab teda varjata vaenlase eest. Laskmine temaga on odav, sest et ei lähe vaja püssirohtu. Jaapani jalaväes ongi juba need uuetüübilised kuulipildujad tarvitusele võetud.

Clevelandis, Ameerikas on elektrotehnik ja füüsik dr. Antonio Longoria leiutanud

„surmakiired“, millistel on hirmus, kõikepurustav jõud.

Leidur ise asja kohta seletusi ei anna, vaid piirdub kinnitusega, et oma saladust ei avalda ning kasutab seda

praktikas vaid siis, kui peaks tungitama Ameerika Ühendriikide kallale.

Omaha osariigi parlamendi esimehe Burnsi seletuse järele Longoni „kiired“ on mitmesaja meetri kaugusel surmanud kodujänesid ja lindusid. Linnud, kes sattusid kiirte piirkonda, langesid otse lennult surnutena maha.

Hadfieldi vabrikute insenerid Inglesmaal, on leiutanud

uue kahurikuuli, mida kinni ei pea ükski soomus maailmas.

Kuuli raskus on üks tonn. Katsetel kuul läbib karastatud terasplaadi, mille paksus võrdus kahuri kaliibri-ga, ja

jooksis pärast seda veel 10 kilomeetrit.

Kokkupõrkel uus kahurikuul ei lõhke, vaid ta mõjub oma massiga ja jooksujõuga. Kuul on nii tugev, et mõlemad kuulid, mis katsetamisel välja lasti, pärast väikest peal-mise pinna silumist kõlbulised olid uuesti tarvitamiseks.

Kõikidest

tähtsamatest sündmustest ja huvitavamatest juhusetest leiate kõige täielikumad kirjutised

„Uudislehes“

Ka kaks põnevat romaani leiate alati „UUDISLEHES“

ILMUB KAKS KORDA KUUS

ROMAAN

Nr. 16 (298)

15. AUGUST 1934

13. aastakäik

Vaba naine

C. A. Dawson Scott

Mrs. Nelsonile jättis lahutuskohus peale selle, kui ta oli sõitnud sinna läbi vihma, rõõmsa mulje. See koosnes meestest, kes, vaatamata oma veidraile parukaile, näisid noored ja kena välimusega.

Tema oli riietunud, nagu nõudis ta osa, musta kübarasse ja kleiti. Kui ta oli heitnud pilgu peeglisse, polnud ta endaga rahul. Sooblid, mis saatis Joseph Mainwaring Venemaalalt, juba ärataks ta tähelepanu. Kui need oleks üle öla ja ta võiks naeratada oma peegelpildile vastu.

Ah, kuid ta ei võinud naeratada

Lahutusasi eluseltsilisega, kellega elatud pooltosin aastat, polnud sugugi kerge.

Rõõmus õhkkond kohtusaa-lis tõi talle suurema kindluse. Naeratus lehvits ta näol, kui ta silmitses veidraid parukaid.

„Kui need võiksid tulla mi-

nu juurde teeõhtule,“ pomises ta endamisi. Ta hakkas kohtunikes nägema inimesi, kui ta sammus oma pingi poole. Uued sõbrad, teistsugused olukorrad ja seiklused. Abielu oli proovitud ja see polnud osutunud sobivaks. Nüüd saab ta vabaduse ja võib teha mida soovib. See oli nii kena mõelda.

Lois Nelsoni kõrval istus tema tunnistaja, numbritüdruk võõrastemajast, kus Henry oli peatunud vale mrs. Nelsoniga. See ka oli mustas, kuid see must näis siiski kehvana. Kui Lois istus, liigutas see veidi ja lausus:

„Pardon, madame...“

Välismaalane? Lois märkas, et ta oli liiga õnnetu ja arg. Arvatavasti polnud ta varemalt kunagi olnud kohtus. Vaest olevust tuli lohutada.

Lois tegi väikse sõbraliku märkuse ja märkas siis, et tüdruku silmad on niisked.

„Olen nii närviline,“ lausus ta, „näete... ma värisen.“

„Vaene laps, ei maksa võtta seda nii südamesse.

Vaadake mulle.“ Tüdruk tõstis omad hirmunud silmad. „See pole ju mitte teie, kes lahutub, vaid mina.“

Käesoleva „Romaani“ sisu:

Kuidas N. Triigist sai kunstnik.	Kanakuudis.
Saatuslik paigake.	M. J. Eisen †
Pealinna seltskond	Araablane meie naistest.
tennist jälgimas.	Venelaste saamatuse ülim tipp.
Pildireportaaži igast kodumaa nurgast.	India Sinihabe.
Venelased Tallinna all.	Kaks romaani jne

„Kas madam pole õnnetu?“
„Miks peaksin olema? Minul on oma mehega vähe ühist, ja kui asi on niisugune, et...“

„Mul oli hirm. Mõtlesin, et purustan kellegi kodu.“

„Mitte sugugi. Teie avate puuriukse.“

„Oh, vangla...“

Lois polnud mõelnud, et tema abielu on vangla, kuid siiski oli see olnud seda. Ta oli abiellunud Henryga, et see oli olnud kõitev — laiaõlaline ja pikk. Ta oli mõelnud, et armastab, kuid lühikese tõusu järele oli tulnud mõõn. Ta oli ärganud ja leidnud, et neil on vähe ühist. Ta oli elanud traditsioonide kohaselt, kuni oli leidnud, et mees elab nii nagu soovib.

Oli ta selle üle järele pärinud, oli mees olnud üllatunud.

„Ma ei sega sinu asjadesse,“ oli lausunud mees.

„Sa tahad sellega vist öelda, et sul on ükskõik, kui mina...“

Mees oli naeratanud.

„Meie abielu pole olnud õnnelik,“ oli pomisenud mees.

„Ma olen teinud, mis ma olen võinud,“ oli Lois vastanud. „Soovid sa tõesti saada lahutust?“

Mees oli vastanud, et soovib.

„Mu mees on leidnud naise, kellega loodab elada õnnelikult,“ lausus ta tunnistajale.

„Ja madam laseb ta minna?“ Tunnistaja vaatas Loisile otsa.

„Sooviksin, et tema saaks õnnelikuks,“ vastas Lois kasutades mõtet, mida oli kuulnud teistelt.

Henry oli öelnud: „Seekord olen ma valinud töötava naise. Ta on armas mulle.“

„Töötava naise,“ oli ta lausunud umbusklikult. „Saab ta valmis...“ Lois oli mõelnud lauakommetele, seltskondlikule ülalpidamisele jne.

„Ta sobib mulle,“ oli vastanud Henry karmilt.

Lois oli haavunud, kuid siiski oma südames tundis, et oli olnud ise süüdi. Ta oli ju olnud oma mehe vastu külm.

„Tahaksin näha teda,“ tä-

hendas mrs. Nelson tunnistajale. Milline võis olla see naine, kelle pärast Henry temast loobus?

„Mäletan väga hästi,“ vastas numbritüdruk. „Ta oli väike ja väga harilik.“

„Harilik? Hüva, see ju töötav naine.“

„See pole leedi.“ Numbritüdruk silmitses mrs. Nelsoni. „Mitte sugugi õrn.“

„Muidugi ilus?“ Pole hea komme olla uudishimulik, kuid siin oli ju naine tema kõrval ja kõik naised on selles suhtes ühesugused.

Numbritüdruk muutus erapoolikuks: „Ta on paks.“

„Paks?“ Lois mõtiskles romantiliselt Henry suurele armastusele. See naine oleks pidanud olema ju parem kui tema, kes nii palju ohverdanud.

„Jalad kõverad,“ tegi numbritüdruk suure kaarja liigutuse.

Teiste sõnadega, ta polnud sugugi ilus.

Mrs. Nelson oli üllatunud, et Henry loobub nii paljust.

Kui mrs. Nelson oli rääkinud oma sugulastele, et ta alustab lahutusprotsessi, siis olid nad väljendanud, et hea naine ei tohi lahutada. Ta kannatab, kuid jääb tugevaks.

Aga nende meeles mõlkus teine nimi. Lois oleks pidanud abielluma Mainvaringuga. See oleks olnud õige mees, nii hea ja mis veel tähtsam — palju raha.

Mainvaring oli veel ikka poissmees.

Nende mõtted olid selged Loisile. Ta teadis paremini kui nemad, et Joseph Mainvaring soovis veel ikka abielluda temaga. Ta oli tundnud Joed kogu oma eluaja ja Joe oli teinud talle mitmel korral abiellumisetepaneku. Kuid ta oli armunud Henrysse.

Asjaarutamine jõudis lõpule. Tüdruk hotellist andis tunnistuse. Lõpuks oli käes otsus: „lahutada!“ Nüüd võis ta minna koju lõunale.

Tal oli väike maja Regent Parki ja Primrose Hilli vahel. See oli tema. Tema kodu. Keege ei päri kunagi, mis ta teeb, kus ta käib ja kelle juures viib. Kunagi polnud ta taibanud, kui kena on oma kodu.

Tema magamistuba! Lõpuks ometi tema. Tema oli tänasest päevast saadik tõesti vaba.

Ruttu võttis ta mustad rõivad seljast... Kunagi ei kannata neid enam.

Ta jooksis söögisaali. Edaspidi on toit, mis ta tellib, ainult tema maitse järele. Tal enam ei tule küsida, mis Henryle meeldib või mitte. Tütarlapsena oli olnud ta isa kodus; siis oli antud ta mehe koju. Nüüd lõpuks on tal oma kodu. Rõõmuvärin käis üle ta keha mõeldes, et nüüd kuulub ta ainult endale.

Enne kui oli lõpetanud lõunastamise kõlises telefon.

„Kallis, on kõik korras?“

See oli Sylvia Trenchard, kes kõlistas.

„Oo, täiesti — ja Sylvia, mulle meeldib kohus! Seal on nii palju mehi ja vähe naisi.“

„See on ideaalne!“ Hääl ennustas aga midagi. „Tahaksin, et teeksid midagi minu heaks...“

„Muidugi, muidugi! Mis on siis?“

„Sa tead, ma korraldan täna õhtul suure dince?“

Oma abielulahutuse pärast oli ta selle unustanud hoopis.

„Ah, jaa!“

„Aim Kisekaldi haigestus ja paluksin sind, et aitaksid mind hädast välja.“

„Hüva...“

„Joe Mainvaring tuleb ka ja ta viib su koju.“

Nüüd tema jälle. Lois tegi hääle, mis ei väljendanud rõõmu.

„Ei maksa olla kuldvillakute vastu,“ naeris Sylvia. „Kuid sul ei maksa teda karta. Ma asetan su de Maltose ja kolonel Ludovici vahele.“

„On nad mõlemad kolonelid?“ küsis Lois kindlusetult.

Mathias Johann Eisen †

Matthias Johann Eisen oli üks viimaseid mohikaanlasi tollest generatsioonist, kellel püsis esikohal mõiste „eesti rahvas“. See mees oli läbiimbutatud ärkamisaja ideoloogiast — tollest ideoloogiast, mis töötas vaid „rahva kasuks“. Imelik, kui kulununa ja ärapeetuna tundub meie praegusele põlvele too sõna. Tõsi, seda loosungit tarvitatakse veelgi üsna sagedasti, kuid kahjuks väga tihti ainult silmakirjaks. Isiklise heaolu taotlemisel.

Hoopis teisiti töötas „rahva kasuks“ M. J. Eisen. Tema elutöö ei resümeeerunud kahekordses kivimajas, või hästi kordaseatud talus, ei ka hoiusummates mõnes välismaa ehk kodumaa pangas. Tema elutöö manifesteerus tuhandetel raamatulisele lehekülgedel. Ja ma mõtlen — Eisen oli siiski valinud õigema tee. Tema tööd ei hävita oksjonihamer, vaid see jääb püsima põlvest põlve.

Eiseni elutöö omalt tekkimiselt kannab rahulikku iseloomu. Otsegu ta ise oleks teadnud, et tal töötamiseks aega küllalt on. Sellep' pole see mees piirdunud vaid ühe alaga, tema uurija silm on mitmel alal tähelepanekuid teinud ja neid fikseerinud. Siiski tema peatahtsus seisab rahvaluule kogumise alal. Sisus ulatavad Oiu koolimajas Vigala Vallas,

M. J. Eisen, surn. 6. VIII. 1934.

tema kogud kuni 70 000 (!) leheküljeni — iga eluaasta kohta 1000 lehekülge rahvaluulet! Eks ole see iseendast juba grandioosne saavutus. Tema kogud sisaldavad peamiselt muinasjutte, ebausukombeid, rahvanaju, mõistatusi, vanasõnu. Nii siis kaunis erinev meie teise suurkoguja Jakob Hurda kogudest, mis sisaldavad enamikus rahvaluule.

M. J. Eisen sündis 28. IX. 1857. Oese koolimajas Vigala

vallas, Läänemaal, kus ta isa Jaan Eisen oli õpetajaks. Ta õppis Haapsalu kreiskoolis, hiljem Pärnu gümnaasiumis, mille lõpetas 1879. a. 1885. a. lõpetas ta Tartu ülikooli usuteaduskonna. Prooviaastal oli ta Lembalas, Ingerimaal. Hiljem oli ta õpetajaks Venemaal eesti kogudustes, kust siirdus 1913. a. Tartusse. 1920.—1927. aastani oli ta Tartu ülikooli rahvaluule isiklikuks professoriks.

Peale oma otsekohe ameti on Eisen tegutsenud väga mitmesugustes seltsides ja organisatsioonides. Eriti ligi ta südamele oli karskustegevus.

Eiseni teoste hulk ulatab kahe sajani. Loetlegem vaid mõned nende hulgast: rahvaluule alalt — „Esivanemate varandus“ (1882), „Eesti rahva mõistatused“ (1890), „Kavala Hansu ja Vanapagana lugu“ (1905), „E. rahva nali“ (1910), „E. vanasõnad“ (1914), „E. mütoloogia“ (1920), „E. rahvalaulud“ (1920), „E. vana usk“ (1927), „Tõll ja ta sugu“ (1927), ilukirjanduse alalt — „Helinad Emajõelt“ (1884), kunsteposed — „Kõu ja Pikker“ (1885), „Kuldja“ (1923) „Kaks künin-gapoeaga“ (1926); ajaloo alalt — „Eestimaa ajalugu“ (III tr. 1919), „Tähtsad mehed“ (I—VI, 1883—84) „Eestlaste sugu“ (I—II, 1909—11).

Kastor.

Oma esimesel vabal õhtul ei tahtnud ta istuda kahe vanaldrase mehe vahel.

„Mu armas, kolonelid pole ju alati vanad.“

Kui ta leidis end kahe koloneli vahel, märkas, et Sylvia on olnud tema vastu väga lahke.

Kolonel de Maltos oli kena välimusega hollandlane, kuid liig distsiplineeritud, et meeldida talle. Lois pööris kolonel Ludovici poole.

Keda tuletas ta meelde? Teatud liiki rändurit. Ta oli vast saabunud Kauge-Idast.

Kolonel jutustas oma seiklusi ja laskis oma silmadel mõista anda, et ta on naine, kes inspireerib mehi ja kellele on mehed valmis tooma kõik. Siis meenus talle aga Henry kõverjalgne uus naine.

Peale dineed küsis ta Sylvia, kes see Ludovici on.

„Maadeuurija. Ta võttis osa ekspeditsioonist Gobi kõrbes.“

Kummalsed need mehed. Riskivad nii kergesti. Henry oli riskinud oma õnmega kõverjalgse naise pärast, Ludovici aga paljude muude asjade pärast.

Henry oli kord õelnud, et mehed abielluvad armastuse, naised aga muude asjade pärast. Tema ka oli kord mõelnud, et on abiellunud armastusest, kuid juba kuu aja pärast oli ta olnud selle hapra asjaga läbi. Annab ta oma elu armastuse pärast.

Vaevalt .

„Olen rõõmus, et tulid,“ lausus ta Sylvia, kui seltskond hakkas lahkuma.

Ta väljus majast ja istus Mainvaringu mugavasse autosse.

Kes tahab sõita koju takso-ga või trammiga, kui mees pakub oma auto? Kui see oleks aga abiellumise põhjus, miks ei abiellu siis autoga? Ta nägi end valges pruutkleidis autoga vaimuliku ees... Ruttu tõi Lois end tagasi tõelikkusesse ja heitis pilgu Joele.

Ta tundis Joed juba ammust ajast.

„Teie saite siis täna kätte oma vabaduse?“

„Jah.“

„Kuus kuud veel,“ jatkas hea Joe hääl. „Vaene, vaene naine, kuid kui vahva te olete. Kuid see halb aeg möödub pea...“

„Kuus kuud veel,“ lausis Lois tasa, õnnelik teadmises, et selle kestes ei tarvitse tal mõelda tulevikule.

Joe hääl langes: „Ja siis, kallid, tuled sa mulle.“

Tema juurde — tema suurde majja — seltskonda, kus korraldatakse üks seltskondlik õhtu teise järele tema sõpradele. Mainvaring oli börsi tegelane ja ta sõbrad kõik ärimehed. Lois oli kohanud vahel nende naisi. Kui tema tulevik peab olema nende keskel, miks las-kis ta siis Henryst lahutada?

Joe pani käe ümber tema. Abiellumisest saadik oli see esimene kord, kui võõras mees oli tulnud talle nii lähedale.

Tema surumine oli nii kindel, nii tugev. Ta mõtles talle kui oma omandusele. Loisi vaim tõusis selle kindluse vastu. Tema ei kuulunud Joele, vaid endale.

Lois istus nurgas. Ta teadis, et järgmisel momendil võib Joe teda suudelda. Sellest oli aastaid tagasi, kui Joe oli haaranud teda oma käte vahele ja teda vägivaldselt suudelnud. Ta teadis, et ei kannata ikka tema suudlusi. Ei, see polnud mittetahtmine, vaid ükskõiksus.

„Henry — tahtsin öelda Joe.“ Taevas, oli tal siis tõesti raske teha nende kahe mehe vahel vahet. „Joe, mulle meeldib olla vaba. Olen olnud aastaid abielus ja olen sellest kin-

nisest elust tüdinud. Ma ei ta-ha sülitada meie vahelisele sõp-rusele. Ma... ma... hindan seda väga kõrgelt.“

Käsi kaotas oma kindluse.

„See tähendab...“ ta hääles kõlas üllatus. „See tähendab, et vaatamata aastaste ootamis-te järele ei soovi te abielluda minuga?“

Lois ei vastanud.

Mainvaring kogus end. Ta leidis, et rumalus on peale eba-õnnestunud abiellumist rääki-da abiellumisest uuesti. „Koh-tu asja pärast pole teie när-vid rahulikud. Saan aru, kallid. Räägime asjast hiljem.“

„Joe, kallid, see pole nüüd mitte hea.“

„Aga, Lois, kas poleks pa-rem, kui otsustaksite nüüd. Vähemalt teie olete ainuke naine mu elus... ainuke naine, keda olen tõeliselt armasta-nud.“

„Kuid see on nii naljakas. Just praegu sain vabaks ja pean kohe mõtlema, kuidas end siduda.“

Auto peatus puude all väikse maja ees Londoni Põhja linna-jaos.

„Advokaadid ütlesid mulle, et nüüd peab olema väga et-tevaatlik — sellepärast ei jul-ge ma teid sisse paluda.“ Ta astus välja, heites pilgu val-gustatud magamistoas aknale. „Head ööd! Suur tänu koju toomise eest!“

„Võin ma tulla pühapäeval?“

Ta surus kokku omad ham-bad. Kas ometi ei võida ta kord aastaste ootamise järele.

„Mitte tuleval pühapäeval — ma pole siis kodus.“

„Siis hiljem.“

Joe läks tagasi oma autosse. Lois nägi, kuidas ta minema sõitis.

Magamistoas põles hämar tu-li. Ta riietus lahti. Ta pidi ju minema voodisse.

Henry oli läinud. Joe oli läi-nud.

„Olen noor ja tugev,“ ütles ta endale. „Võin teha majast kaks korterit ja üürida üle-mise korra välja. Siis võin te-

ha tööd.“ Jälte kaalutles ta.

„Võin teha korteri koduseks. Miks ei või ma alustada äri dekoraatorina? Nimetan seda: „Uuteks ideedeks.“ Ta hakkas naerma. „Tore oleks see.“

Ta oli vaba naine ja võis teha, mida soovis.

Järgmised kuud polnud sugugi nii lõbusad, nagu oli seda Lois lootnud. Äri võis lõpuks olla edukas, kuid enne tuli te-ha tükk tööd. Rahvas ei tund-nud suurt huvi „uute ideede“ vastu. Siiski Loisil hakkas asi aegamööda minema.

Kolonel Ludovici oli talle abiks. See oli toonud Kauge-ldest esemeid, mida ta kopec-ris ja kohandas inglaste mait-sele.

„Miks meie ei või olla part-nerid?“ küsis ta lõpuks. „Ma võin mahutada rohkem kapita-li ja paneme asja rohkem käi-ma.“

„Teie võite olla hea partner,“ lausis Lois heasüdamlikult.

„Parem võiksimme olla abie-lus,“ tähendas kolonel selle peale.

„Olen olnud uhke oma vaba-dusele.“

„Teie vabadus, kuid kas po-le mina andnud teile idee äri suhtes.“

„Oo, Ludo — kas pole ole-mas niisugust asja nagu vaba-dus?“

„Meestele ja naistele?“

„Mõtlesin endale.“

„Mõtle mulle üks moment. Armastan sind — mitte senti-mentaalselt — kuid sügavasti ja tõsiselt. Tahan töötada si-nuga, olla su kompanjong. Kui kompanjongid võime olla va-bad, nagu näitab seda meie osa. Oled nõus niisuguste tin-gimustega?“

Koloneli käed löid ümber ta piha. Naine tõrkus veidi vastu.

„Võin ma olla ikka vaba?“

„Oo, mu kallid, kui on jutt mehest ja naisest, ei saa kumb-ki loota vabadusele. Meie püüa-me teha parimat, mis võime.“

Kuna Lois armastas teda, siis oli ta rahul.

Aleksandritänava tütarlastekooli oli tulnud uus meesõpetaja. Ta oli lühike, paks, lühinägelik ja veidi paljaspäine, ta püksid olid alati liiga laiad ja kuub liiga kitsas. Aga igal juhul ta oli mees. Ja lisaks poissmees. Ja poissmees sellises paigas, kus on nelisada tüdrukut ja kolmteist mitteabielus naisõpetajat — see on kaunis suur elamus.

Kogu kivinenud kasvatajakaari ärkas ellu. Käsitööõpetajanna oli roosa pluusi, matemaatika lektor kähardas omale laubale kolm lokki; direktriissile ilmus äkki taevasinine plissee kleidikaelale, ja võimlemise õpetajanna hakkas tarvitama kõrgekannalisi kingi; ka ajalooõpetajale tekkis uus kübar ja sini-punane loor, kollanahkne rootsi- ja saksakeele õpetajanna oli ometi kord ostnud roosat puudrit.

Lektor Latta oli kogu oma eluaeg hoidunud naistest nagu välditakse haigusi ja kõike paha. Viimased kümme aastat ta oli töötanud ühes väikeses provintsilinna poistekoolis, nägemata selle pika aja jooksul muid naisi kui vana, hambutut passieite ja rektori prouat, kes aga juba lähenes seitsmekümnele ja lisaks oli usklik. — Aga siiski oli saatus haaranud kinni tema, rahulise vanapoisi, turjast ja paisanud ta kohta,

mis otse kubises naistest nagu sipelgapesa sipelgaist.

See oli kole. — Kui päike paistis, tuli preili Tiukku, ajaloo ja emakeele õpetaja, punastades ja edvistades.

„Ah, kui ilus ilm, lektor, eks ole tõsi?“

Ja siis käsitööpreili — turgivalt ja ühtlasi tagasihoidlikult:

„Ah, tõesti ilus ilm, lektor, on ju nii?“

Ja matemaatikalektori kont-raalto:

„Kui ilus ilm...“

Ja teravaninaga võimlemiseõpetajanna kalk komandohääl — ja lõpuks direktriissi peanoogutuse saatel nii veidralt värelev falsett:

„Kui ilus ilm...“

Ja nii edasi — kuni kõik kolmteist abiellumata õpetajanna olid üksteisele kiivust tundes konstateerinud, et ilm tõe-pooldest oli ilus.

Ja kui siis juhtus sadama, oli seisukord veelgi vastumeelsem.

„Uh, ku ikole ilm! Ega te ometi ei ole külmetanud end, lektor?“

„Uh, kui porine. Teil on ju ometi kalossid, härra lektor?“

„Ja kaelasall, kallis lektor? On nii palju angiinat liikvel praegu.“

„Ai, ai, lektor, teil peaks olema soojem palitu! Täna on nii kole ilm.“

Ja nii edasi. Taevane aeg, just nagu oleks ta praegu tulnud mähkmetest. See oli hullumeelseks tegev, pead pööriv. Lektor tundis oma vurrusid vabisevat ja külma higi tõusvat ihule igakord, kui ilmastik muutus või kui need kolmteistkümend naist leidsid kuidagi põhjuse läheneda taile.

*

Nii siis korra, kui lektor oli oma nimepäeva puhul saanud kolmkümmend seitse punast roosi, kaks korvi maikel-lukesi ja peale selle tulpe ja hüatsinte nii palju, et ta rahuline poissmehekorter meenutas elavalt lillekauplust ja pani ta põgenema välja tänavale ning otsima mingit vähem lõhnavat nurgakest harjumuseks saanud õhtupoolekohvi jaoks, ta kohtas kohtunik Linssi, oma endist kooli- ja üliõpilaskaaslast, väga heas tujus olevat pereisa, kes aga kohe muutus tõsiseks, kui märkas, et midagi rõhub ta noorepõlvõbra vagusat meelt. — Härrad tellisid konjakit oma kohvi juurde, ja veidi aja pärast lektor hakkas juba muutuma avameelseks.

„Vaene poiss,“ ütles kohtunik Linssi osavõtlikult, „näen, et tõepoolest oled sattunud päris kanakuuti. Kuule armas vend, annan sulle nõu: osta sõrmus, mina panen omasepitsetud kihlakuulutuse esmaspäevastesse ajalehtedesse, ja siis, usun, jahtuvad su ihalejad.“

Ja siis kohtunik Linssi pani ette, et nad läheksid lädalasuvasse paberikauplusesse ja ostaksid sealt sellise neljamargalise sõrmuse ja siis nad jalutaksid südalinna ja lektor kõigutab oma käsi nii silmatorkavalt, et vähemalt seitse prouat seda peaksid nägema, ja siis võiks juba kergesti oletada, et järgmisel päeval lin-

Tänavu Pariisis valitud „Miss Venemaa 1934“ Tatjana Antonovna.

nas jutud liiguvad: „Taevakene, kas oled kuulnud, lektor Latta on kihlatud?“ — „Vaata, vaata seda vanapoissi! Või ometi kord.“ — „Küll need preilid nüüd vihastuvad.“ — „Aga kes õieti on pruut? Ega ometi preili Kolho, direktriiss?“

Lektor Laata tuli tasakesi laulu ümisesedes oma vanapoiskorterisse, mis lõhnas kui lillekauplus ja pani lektori südame pööritama. Piinatuna ja unisena ta viskus diivanile, ja konjak ühes lillelõhnaga unustasid ta peagi unede imelisile maile.

Oli nagu oleks esmaspäevane koolimine, suur vihmavari kaenlas ja suured kalossid jalas, pannud lektori kõik liikmed vabisema. Ja mitte asjalt: suitsetades hommikusigaretit pärast kaht kanget kohvitassi ta oli harjumuse kohaselt avanud hmmikulehe ja saanud külma higi laubale — taevane jumal!

— Linssi oli tõepoolest seda nalja konjakiklaasi juures võtnud tõena. Ja kuidas! See oli ennekuulmatu narrus! Oma nime lohalt taluges suurte, paksude tähtedega trükitult: „pruut: Vilma Kolho, direktriiss.“ Ta süda hakkas peksma ja mõistus tahtis kaduda, aga kuna ta oli kohusetundega mees, ta võttis oma kübara, palitu, kalossid ja vihmavarju ja hakkas värisedes lähenema sellele kohale, mis oli talle andnud seni igapäevast leiba ja kus ta alati oli truult täitnud oma kohust.

Kui lektor Latta siis jalgade kummaliselt värisedes ilmus õpetajatetuppa, seisis seal paljude rooside tagaa õnnelik „mõrjsja“, direktriiss ise, viiekümnekuueaastane, lahja, halliksminev, pikakaelaline, kortsunud preili, kes sirutatud käsivartega tormas Latta poole.

„Oh, David, kui algupärane, kui imelik! Kuidas sa küll oskasid nii! Oh taevas küll! Aga

oleksid ometi kuidagi pidanud mind varem ettevalmistama. Armas, kuldne, väike David, mul ei olnud ju aimugi, et vaatasid mulle sellise pilguga. Aga mis tühja neist vormaalsustest! Mu armsam, olen nii õnnelik...“

Ja siis see kõhn, hall, kongusninaga preili surus end tema rinnale, ja ta peaaegu kuulis luude klõbinat...

Laual oli aga lahtine leht ja selles punase värvipliiatsiga piiratud kuulutus: „Oma kihluse avaldasid eile, selle kuu 10-al päeval sinise tütarlastekooli juhatajanna preili Vilma Karoliina Kolho ja sama asutise vanem lektor magister David Filemon Latta.“

Ja roosikimpude küljes rippus linna tuntuimate isikute nimekaarte ja südamlikke õnnesoove... Oh, lektor Latta tundis end nägevat painajalikkund ja püüdis sellest ärgata, aga Vilma süleles teda uuesti. Ja siis avanes uks ja sisse purjetas kaksteist jäisepilguga naist, igal käes kimp lilli, nii et õhk toas muutus ikka lämmatavamaks; ja igaüks neist naeratas hapult, pigistas kätt ja lausus jaheda õnnesoovi. Ja siis nad panid lilled letkori sülle ja ütlesid, nad olevat seda just oodanudki, kuigi keegi neist seda ei oodanud, ja et direktriiss ja tema sobivad nii üllatavalt hästi. Ja nad ütlesid seda vaid sellepärast, et tõepoolest nad olid nii väga löödud ja hävitatud.

Ja direktriiss pigistas oma Davidi enda vastu ja naeratas nagu kaheksateistaastane imbi. Ja David pühkis higi laubalt ja vabises nagu pekstud loom. Ja kõik kaksteist preilit olid peaaegu rohelised. Ja siis helises kell...

Aga sel päeval sai kakskümendkolm tüdrukut märkuse, üksteistkümme järelistumist ja kahel võeti elukommetest maha. Sest õpetajannade närvid olid liiga pingul. Ja kogu koolis valitses matusemeeleolu. Keegi ei tulnud ütleva: „Ah, milline ilus ilm, lektor, eks

ole?“ Ehk samuti: „Uh, kui porine, kas lektoril on ometi kalossid ja vihmavari?“ — Oh, lektor tundis enda olevat viletsa ja hüljatud: keegi ei vandanud enam kaunilt ja hellalt, keegi ei olnud osavõtlik, hoolitsev ja südamluk — ainult Vilma. Ja Vilma oli juba vana ja luine ja liiga harjunud valitsemisega. — Ja lektor pidi mõtlema kui ääretult palju ilusam Vilmast oli heledajuukseline käsitööpreili, kui ääretult palju ilusamad silmad Vilma omadest olid saksakeele õpetajal, ja kui kohutavalt palju noorem Vilmast oli võimlemisõpetajanna, preili Roos. Oh, ta oli halvaks pidanud ja hirmuga kaugele hoidunud kõigist neist meeldivaist naisist, ja nüüd oli saatus teda karistanud, lükates talle sülele vana, närtsinud, kõvera sõrmise türanni, kelle sammude kõla juba pani nelisada tüdrukut värisema. Oh...!

Hah hah... Ei, head ööd siis ja mingi söngi. Loodetavasti sõbral homme on selge pea. — Ja telefon pandi ära.

Lektor Laatta süütas paberossi ja jäi mõtlema. Ja kui

ta oli mõelnud järele kümme minutit, ta märkas, et mitte keegi kooli väikesest õpetajannadest ei olnud nii hull, ja et käsitööpreili oli isegi ilus, ja

et saksakeele preilil olid pea-aegu luulised silmad.

Ja kui naisteparv siis järgmisel hommikul ümbritses meie lektorit ihastatuna ja hoolitsevana: „Kui porine, kui külm! Kas lektoril on kalossid, kindlasti on ju vihmavari! Lektoril peaks olema juba soojem palitu, on nii palju angiinat liikvel,“ tundis lektor Laatta, et ta tööpoolest on maailma kõige õnnelikum mees.

Lektor Latta ärkas higist märjana. Oli kesköö. Vaid mõningaid laternaide põles, vooimehed tukkusid pukkidel ja auto suhises piki surnud tänavat nagu öine lind. Tühjale tänavale langes sügise viimseid lehti. Hirmus piin oli vallanud lektor Latta. Tõmmates naelast oma ulsteri, ta tahtis söösta tänavale, aga siis talle meenus, et on juba hilja, võttis telefonitoru, palus kohtunik Linssi numbri ja hakkas hädalisel häälel kogeleva. Oh, oh, ei mingit kihlakuulutust ega muud sellist. Hea oli elada poissmehena. Kõik naised tulevad juurde ja ütlevad: „Ah, kui ilus ilm, lektor, eks ole ju?“ Või: „Kui porine, kas on teil kalossid ja vihmavari?“

Ja hoolitsevad ja naeratavad ja teenivad ja hellitavad. Oi, oi, hea oli elada poissmehena... Kohtunik oli veidi hämmastunud, nii keset und — ja vastas siis. Kas veli on jäänud veel jätkama või mis? Kas oli võtnud liigse klaasi? Taevane aeg, ega veli ometi pidanud tõeks seda õhtust nalja?

Huvitavaim seltsiline

V. Jelen

Kolm elegantset noorurit piirasid võluvad daami.

„Evelyn!“ sõnas William Steding. „Cambridges meie kolm — Lyonel, John ja mina, olime huvitavamaid seltskonnainimesi käesoleval sajandil. Teen ettepaneku, et igaüks meist veedab teiega veerandtunni. Sellele, kel õnnestub teid kõige paremini lõbustada, vestelda kõige huvitavalt — lubate autasuna suruda paar suudlust teie hurma-vaile käekestele.

„Ettepanek pole halb!“ naeratas iludus.

„Arvan, Evelyn otsustagu ise, kui kaua ta soovib viibida ühega meist,“ arvas John Walker.

Sellega kõik olid päri. Esimene, William Steding, koos Evelyniga tõmbus tagasi väikesesse hubasesse salongi. William jutles armastusest ja armukadedusest ning lõpuks jutustas paar teravmeelset prantsu-

se anekdooti. Nende keskustelu vältas kuusteist minutit.

Siis oli järjekord Lyoneli käes. Ta oli vaimukas vestleja ning rääkis Evelyniga hingeurimustest. Oskas käsitella seda teemi elavalt ja huvitavalt. Vestluse, mis kestnud kaksikümneks minutit, ta lõpetas uuema naljaga.

John ja Evelyn astusid salongi. Nende keskustelu vältas üle tunni. Kui mõlemad pöördusid tagasi seltskonda, Evelyn teatas, ta olevat kõigiga lõbutsenud hästi. Kõik veetnud ta aega huvitavalt ja kolmest pidavat eelistama Johni, kes osutunud paremaks seltsiliseks, „keda üks naine võivat enesele iial soovida.“

„Kuidas sa tegid seda?“ sosistas Lionel imetelles.

„Millest sa rääkisid Evelyniga?“ uuris William kadedusega.

„Rääkisin?“ küsis John imestanult. „Ma ei rääkinud silpigi. Lasksin tal segamatult kõnelda ning noogutasin vaid vahetavalhel nõusolles pead...“

Pealinna seltskond jälgimas tennisevõistlusi

Caballero reportaaž

pr. Feldhuhnide kohta, kel mõlemil on märgatav koht ka Eesti tennismängijate ridades. Hr. Nymän ja hr. Tomberg on käesoleval suvel siirdunud matshidel esiplaanile ja jälgivad kõiki võistlusi õppehimulise tähelepanuga. Sama püsivad on oma poolehoidus tennisle ka pr. ja hr. Deutsch, keda sagedamini võib tribüünil kohata pr. Kopfi ja Cav. Pontiga. Hr. A. Tofer koos abikaasaga, kelle shikkus on pealinnas sama tuntud kui pr. Otti maitsekas rõivastumine,

evivad veendunud tennisistide ja nolens volens tennispubliku kuulsuse. Pr. Heller, kelle juuksvärv mõjub erutavalt ka naistele, kaunistab oma tualetidega iga tennisvõistluse tribüüri oma abikaasa

saatel. Adv. S. Lürje harrastab samuti valget sporti nii pealtvaatajana kui ka mängijana. Adv. Heino Lattik rahuldub pealtvaataja osaga, milles temal on kaaslaseks prl. Tikenberg, võluv noor kaunitar sammetpehmete silmadega. Majandusministeeriumi dir. Gutman osutab ka viimasel ajal järjest kasvavat huvi tennis vastu. Ka adv. Jõgi näis Poola-Eesti heitlust jäl-

Istuvad esireas vasakult: hra Urov, pr. Urov vestilemas pr. Lorensiga (estiplaanil), pr. Tuksam. Teises reas: pr. K. Vellner, „Lotti“ dir. Jan Zlotkovski; kugemal Inglise asekonsul Ch. Steers. Kolmandas reas: pr. Mc Kibbin, hra Deutsch, hra Jizba.

Tennis on jõukama elanikkonna sport, väidetakse. Selline väide võib pidada paika aastaid tagasi, kuid viimaseil aastail on tennis muutunud paraku haritlaskonna spordiks, olenemata endisel määral majanduslikest võimalusist.

Seepärast tennispublik ei moodusta meil inoffitsiaalset moedemonstratsiooni, vaid koosneb tuliseist, asjastuhvitatuist, kes oskavad jälgida võistlusi küllaldaselt kompetentsusega varustatult. Innukaimad on endastmõistetavalt meie tennisorganisatsioonide ümber koondunud isikud. Välisministeeriumi direktor Mölerson kuulub alalise tennisvõistluste publiku hulka, samuti kui hr. McKibbingi, kelle abikaasa, rahvuselt soomlanna, ei oma tavaliselt selle natsionaliteedi naistes avalduvaid mõningaid negatiivseid külgi. Liikuv, elegantne, armastusväärne, need adjektiivid sobivad temale, samuti kui ka pr. Lorensile, tennismeister Lasna õele, kelle nimel on naistennisistide meistritiitleid. Pr. Nõmmik, tagasihoidlik ja sümpaatne Eesti naismeister kuulub koos abikaasaga, passioneeritud tennisistiga, alalise tennispubliku hulka. Kalevi tennisklubi auliige mr. G. Lukk jälgib kõiki võistlusi silmnähtava huviga, mida võib ka öelda sama klubi esimehest Karl Vellnerist, kelle temperamendikas abikaasa armastab ka lennutada valget palli. Hr. Plompuu on lisaks mängu harrastamisele veel osav ma-

Dir. Lorens, pr. Lorens, ja hra Saharov jälgivad mängukäiku.

janduslik organisaator, kes on Kalevi Tennisklubi kellaviitredest suutnud teha seltskondliku suursündmuse. Hr. Tooms, elav ja vaimukas vestleja, oli Poola-Eesti vahelisel võistlusel esindusmees ja sooritas selle paljunõudliku ülesande esmaklassiliselt. Hr. Hacker koos alati päikesepaistelise abikaasaga ei jäta ühtegi võistlust külastamata, mida võib ka öelda hr. ja

Prantsuee saadiku Bruère'i tütrede Jaqueline ja Thérèse tennisevõistlustel.

Pildil (vasakul) esimeses reas istub H. Grünh oma õe ja pr. Bokõvne-wiga.

Pildil üleval: Prl. Rootsmann ulatab pr. Feldkuhnile „hiiobisõnumi.“ Pildil vasakul: prl. Tikenbergi kaunis naeratus lepitab kaotusegi.

givat suure pinevusega. Hr. Malkov-Panin reageerib kõigile seltskondlikele sündmustele elavalt, seega ei jäta tennis ka tema suurt südant külmaks. Pr. Raud, riigi põlevkivitööstuse direktori abikaasa, pealinna esimesi daame nii oma välis- te hüvede kui ka innuka suhtumise tõttu seltskondliku elu avaldustesse, ei loobu ühestki võistlusest pealtvaatajana. Adv. I. Tannebaum, koos habrana näiva, kuid energiliseks osutuva abikaasaga, ihalevad valgepalli sporti. Hr. ja pr. Planken viibivad võistlustel juba oma suure tennisharrastuse tõttu. Pr. Steinberg, kes juhib oma „Opeli“ suurepärase osavusega, jätab oma auto alati seisma tennisväljaku lähel, kui seal toimub mõni võistlus. Ka Paul Sacharovi moodne, lainejoontega, hall „Opel“ viib oma peremehe alati tennisvõistlustele. Davis cupi võistlustel viibis tribüünil ka hr. Kütt, kes töötundidel tegeleb eksportküsimustega, kuna majandusminister Selter eelistas seisuplatsi — vastavalt oma pikkusele! Tennisväljaku teatud kujusid nii publiku hulgas kui võrgu taga on lennuväe kapten Arro. Arhitekt Lohk, mitmekülgsemaid haritlasi pealinnas, tunneb elavat huvi ka tennis vastu. Davis cupi võistlustel jälgis heitlusi nukralt hr. Hiio, meie esimesi tennistreenereid, kelle koolist on võrsunud hulk silmapaistvaid tennisiste Eestis. Prl. Rootsmann ja prl. Lieberecht on kirglikumaid tennisportlasi ja impulsiivsemaid pealtvaatajaid. Pr. Päev, ratsa- ja meresportlane, ei loovuta ka tennis tühja kohta omis harrastusis. Pangadirektoreist kuuluvad tennisistide äravalitud perre Tartu Pangast hr. Fel. Tannebaum ja Eesti Pangast hr. Ro-

senfeldt. Tennispubliku rivides omavad alalise koha ka dr. Schwalbe ja ins. Vöölmann ja dr. Krause, millised ei lase mööduda ühtegi välismaist võistlust vaatamatult.

Kohalik Inglise koloonia on juba traditsiooni sunnil tennis ümmardaja. Poola-Eesti võistlustel viibis Briti kuningriigi diplomaatiline esindaja J. J. H. Hill koos asekonsul C. Steersiga. See võistlus omas enamgi rahvusvahelist ilmet. Poola saadiku k. t. Starzevski ühes prouaga, kes on pealinna rahvusva-

helise seltskonna kaunimaid õisi, istus tribüünil kõik kolm võistluspäeva. Prantsuse saadiku Bruère'i šarmikad tütre, Jaqueline ja Therese olid tribüüni aulooshi sädelevaimaks ehteks!

Tennispublik Tallinnas piirdub paarisaja isikuga. See sport ei küüni meil kunagi rahvaspordi tasemeni. Pealtvaatajate arv võib kerki- da vaid mõnesaja võrra, millest tingituna suurte kuludega seotud välisosavõtjatega võistlused lõpevad tavaliselt defitsiidiga. Seal pole midagi parata — *noblesse oblige!*

Poola tennisistid Poola saadiku k. t. Starzevski ja proua juures. Istuvad: esindaja Olhovicz, pr. Starzevska, hr. Starzevski; tennisistid: Spsychala, Viitmann, Tolczynski, Tarlowski.

SAATUSLIKUS KEERISES

(4. järg.)

Romaani „Saatuslikus keerises“

senine sisu

Kaubaarikule Antje Boddenkuhl võetakse Hamburgis uus laevapoiss Henrik Jensen. Reisil muutub aga poisi elu kibedaks, sest kõik sunnivad teda tegema igasugu töid ja iga tühise äparduse puhul tuleb palav „saun“. Ühel kardetaval silmapilgul hüppab poiss tagaajaja eest merre, kust laeval olev ainuke reisiija Dittmar poisi ära päästab ja oma kajutisse asetab. Pärast mitmeid vahejuhtumisi teatab Henrik Jensen, et ta on neiu ja tal tungiv tarvidus sõita Brasiiliasse. Vihane kapten lepib lõpuks olukorraga ja võtab neiu oma hoole alla. Riosse jõudes lahkuvad Dittmar laevalt, kuna kapten läheb neiuga linna, sellele vajalikke esemeid ostma. Neiu läheb kaubamajja, kuna kapten jääb lähemasse baari teda ootama. Möödub rohkem kui tund ja neiu ei tulegi kaubamajast. Kapten läheb teda sinna otsima, kus selgub, et Inge on põgenenud. Rios otsib Inge andmeid ja võimalusi oma eesmärgile jõudmiseks. Peagi sõidab ta laeval jõgesid mööda Brasiilia ürgmetsades suunas ja jõuab Catalao istandusse, kus teenib tema peigmees Valter Wendt. Istanduses võtab Inge vastu proua Vendt, Catalao tütar, ja teatab, et tema mees pole kodus. Seal selgub Ingele tõde. Ta pöörab ringi ja hakkab tagasi tulema läbi kohutava džungli. Pärast Inge lahkumist istandusest jõuab sinna ka Dittmar, kes kogu aja jälginud teda ja asub ka teele džunglisse — neiu otsima.

Võimsate kirvehoopidega Günter Dittmar raius omale tee läbi ürgmetsa. Viha ja kartus valdasid meest. Viha inimeste vastu, kes pimestatuna metsikust vihkamisest lasksid abitu neiu minna vastu kindlale surmale... hirm Inge Jenseni pärast, keda meeleheide ja ahasus kihutasid ürgmetsa. Millised tunded pidiid möllama neiu hinges, kui kuulis, et mees, keda usaldanud ja armastanud nii, et ükski ohver ei tundunud liiga raskena, ükski teekond liig ohtlikuna, et mehe juurde jõuda... et see mees teda ammu unustanud, ammu elas teise naise kõrval! Ja too teine ei teatanud seda uudist neiu kindlasti mitte liig õrnalt!

Väikestest tundemärkidest, üksikuist katkirebitud väänkasvudest mees järeldas, et neiu oli liikunud sama teed. Siis mees seisatas jälle, ega teadnud kuhu pöörduda. Näis võimatu, et inimene oli tunginud läbi müürina ümbritseva padriku.

Ja ometi ta pidi olema kustki läbi tunginud. Kus võis ta olla?

Terav valu läbistas äkki mehe südant. Mis siis, kui neiu oli läinud Aripuanani kaldale ning meelega või kogemata kukkunud vette?

Brasiilia ürgmets peidab eneses tuhandeid ohte, kuid ka jõgedes varitseb mitmekordne surm. Krokodillid on hädaohutud, kui neid jäetakse rahule. Palju ohtlikumad on aga piranhad — Kesk-Brasiilia vete õudus! Need väikesed kalad, mitte suuremad kui heeringad, tungivad kallale kõigele, mis satub vette. Parvedes nad piiravad õnnetu ohvrit, teravate hammastega purustavad tükkaaval liha, muutudes iga hammustusega metsikumaks, ahnemaks. Vereuim valdab neid väikseid röövkalu. Ikka enam ja enam piranhasid sööstab ligi... õnnetu ohver ei suuda neid eemale tõrjuda... Mõne minuti järgi ohvrust on jäänud vaid luukere.

Günter Dittmar tahtis minna jõe äärde, kuid pidi loobuma sellest varsti. Soo ja raba takistasid edasipääsu.

Mees pöördus tagasi ürgmetsa, jatkas sama teed.

Silmas äkki mingit pruuni eset võsastikus... paar hoopki kirvega — ning ta seisis Inge Jenseni kohvri ees.

Tundus, et oli neiu jälil.

Jättis kohvri samasse paika. See oleks takistanud vaid edasipääsu. Mis tähendas kohvriku... inimelu oli kaalul... kallid, väärtuslik inimelu!

Ning Günter Dittmar hüüdis:

„Hallo! Hallo!“

See inimehüüe üksinduses äratab ürgmetsa hääled. Mehe pea kohal vastavad mitmehäälelised kriiskavad karjed. Ahvid, väikesed veidrad kogud, sööstavad läbi lehestiku, on äkki päris lähedal mehele, vaatlevad teda uudishimulikult suurtest, kollastest silmadest ning jatkavad oma metsikut jahti.

Kookuspähkel kukub mehe jalge ette.

Kustki tõuseb lendu kirju papagoi.

„Hallo! Hallo!“

Iga minutiga kasvab rahutus ja hirm Inge Jenseni saatuse pärast. Moskiitod, erilased ja sipelgad piiravad meest verejanulise parvena. Ta ei hooli sellest. Vihaste löökidega rajab ta tee padrikusse. Hoolimatult lõhub ürgmetsa säravad taimed, purustab värvirikkaid imesid.

Kummardub ja tõstab üles Inge Jenseni valge mütsi.

Hoiab ta käes, surub siis kokku ja paneb tasku.

Edasi... edasi...

„Hallo, Inge Jensen! Hallo, Inge Jensen!“

Ta hüüab seda nii valjusti kui suudab. Lugetatud kriiskavad, luksuvad, vadistavad hüü-

ded vastavad igast kaarest. Tumedates, lopsakates lehtedes sahiseb midagi.

Günter Dittmar hüppab kõrvale. Näeb kitsast, saledat keha roomavat üle teeraja, mille raiunud kirvega. Mees ei tea, kas see on kardetav cani-nana või veel hädaohtlikum jararaca. See on ka ükskõik. Hammustus ühelt neist tähendab surma.

Higi katab kogu keha. Khakivärvi ülikond on määrdunud ja kleepub niiskel kehal.

Ümberringi aurab mets. Niiske, lämmatav leitsak hõljub õhus.

Ikka uuesti Dittmar hüüab neiu nime... ikka jälle seisatab ja kuulab. Ei mingit vastust.

Kus on Inge Jensen?

Kuski siin õudses põrgus ta peab olema... kuski ta sammub ehk praegu läbi võsastiku... võibolla aga lebab kuski abituna ega suuda enam vastata.

Dittmar süütab sigareti, et suitsuga peletada putukaid, kes ta näole ja kätele jätnud põletavad pisted. See aitab vaid lühikesteks ajaks. On putukaid, keda ka tubakasuits ei kohuta ohvrile ikka uuesti kallale tungimast.

Mees silmab oma paremal käel paistet, mis on suurem teistest ja teab, et see on brasiilia hädaohtlikuma putuka — moribundi-erilase hammustus. Nahk kipitab ja kihelab, ärritab sügama. Mees ei süga, ta teab, et suurendaks vaid seega hädaohtu. Inimene peaks sügama, kuni veri tungib välja. Lahtine haav oleks aga putukaile kohaks, kuhu suunata oma mürgipisted.

„Inge Jensen! Inge Jensen!“

Günter Dittmar eksib läbi ürgmetsa. Ikka suurenev hirm neiu pärast hävitab rahu ja enesevalitsemise.

„Pean ta leidma!“ ta püüab end ergutada. Kuid teab siiski, et see oleks ime.

Rõõmuhüüe pääseb ta huulilt. Tihnikus helendab riideriba. See on tükk neiu kleidist.

„Inge Jensen! — Hallo!“

Günter Dittmar sammub edasi, palavlikuline rahutus ja mure südames.

Võibolla neiu tormas meelega ürgmetsa otsima surma peale hirmsat, vapustavat pettumust. Neiu ei tea ju, et Günter Dittmar viib läheduses ja tahab aidata, tahab neidu tagasi viia Hamburgi. Valus pettumus on rõõvinud neilt selge mõistuse, nii et ei taha enam elada... tahab heita enesest usu inimestesse ja armastusse.

„Pean ta leidma!“ lausub mees enesele ikka jälle ja hambaid kokku pigistades, tungib edasi.

Ning äkki saabub öö. Äkki kaob taimede ja õite sillerdav värviküllus... Günter Dittmar seisab keset ööd ja näeb lootuse hääbuvat.

Kas minna edasi? Otse teed pimedusse, ainult et mitte seisma jääda. Võibolla neiu lebab kuski tihnikus ning mees läheb tast mööda, otsib ja otsib ega leia neidu?

Nüüd ta ei näe enam väikesi jälgi, mis tunnistust andsid neiu, murtud väate ega purustatud taimed, ei leia esemeid, mis neiu edasi tungides kaotanud.

„Inge Jensen!“ hüüab mees... ja hüüd eksib läbi öise ürgmetsa nagu suur palve: „Vasta ometi, Inge Jensen... mina olen siin! Otsin sind! Tahan päästa, tahan aidata sind!“

Keegi ei kuule teda... keegi peale loomade metsas, kelle häälitsemine pimeduses kõlab salapärasena, ähvardavana.

Kas jääda seisma samasse ja oodata, kuni saabub hommik? Lasta mürgitada end lugematuist putukaist?

Jälle valdab teda viha Marcelina Wendti vastu, kes võidetud vastase halastamatult laskis minna ürgmetsa, kindlas lootuses, et neiu hukkub, jääb kadunuks igavesti.

Ning jälle mässab hinges kirjeldamatu hirm, mis ei suuda leppida julma saatusemänguga.

Meeletult Günther Dittmar raiub enese ümber, ta ei vaata kuhu lööb, jagab vaid hoope, et jõuda edasi, et mitte seista tegevusetult.

Aegamööda silm harjub pimedusega, selektab puude ja põõsaste ebamääraseid kontuure. Äkki ta komistab, toetab põõsale, kummardub alla, et leida komistamise põhjust.

Ja karjatab:

„Inge!“

Ime on sündinud! On leidnud neiu!

Põlvitab juba neiu kõrvale, asetab käe neiu piha alla ja tõstab ta üles. Kobab teise käega üle neiu näo ja tunneb kui vormitu ja paistetatud see on... kummardub veel lähemale ja kuulatab neiu südame lööke.

Kuuleb äkki neidu sosistamas palavikuliste, kuumade huultega: „Valter!“

„Jah!“ vastab mees kähedalt.

„Kui hea, et oled siin!“ sosistab Inge Jensen katkendliselt. „Mul on hirm... nägin hirmsat unenägu... Sõitsin ju Hamburgist siia, et sinu juures olla... teadsin, et oled haige. Ja siis tuli naine... tead, ta vaatas mind selliselimelisel pilgul täis põlgust... ütles, et oled mind ammu unustanud ja abiellunud temaga. Valter...“ — Günter Dittmar tundis kuuma, paistetatud, tukslevat kätt oma käel — „... Valter, see pole tõsi? Ütle, et see pole tõsi?“

„Ei, see pole tõsi!“ ütles Günter Dittmar.

„Teadsin ju, et ta valetas!“ sosistas neiu kergendatult.

„Tal on palavik,“ mõtles mees ahastades. „Pean ta kohe eemale toimetama siit! Kui ta vaid ei sure mu käte vahel! Inge Jensen, ära sure! Sa pead elama, Inge!“

„Kas tead...“ sosistas neiu edasi, „... aiasin, et too naine valetas... kuid see oli

ometi nii hirmus! Ja siis ta ütles, sa olevat läinud ürgmetsa, ma võivad ta leida sealt... Ja siis ma läksin, Valter... tahtsin ju sinu juurde jõuda, mõistad? Kui sõitsin üle mere... laevapoisina... Riost Manaosse ja ikka edasi... siis lähen ka ürgmetsa, et sind leida, eks?"

„Loomulikult!“ pomises Günter Dittmar vapustatult.

Aga nüüd kõik on jälle hea. Viimaks ometi leidsin su... ning jään alati sinu juurde eks, Valter? Sa ju ootasid mind, jah? Kas rõõmustad, et tulin?... Hirmus oli see unenägu... kuid nüüd ärgates kõik on jälle hea..."

Viimased sõnad tulid vaevaliselt üle neuu paistetanud huulte.

Ta pea langes tagasi. Oli kaotanud meele-märkuse.

Günter Dittmar tõusis. Vaatles heledat neiu kogu maas ja kaalutles. Ei võinud jätta teda hommikuni metsa. Kuid ta ei saanud öösel minna haigega läbi pimedada ürgmetsa. Hommikul ta leidis kergemini teeraja, mille raiunud kirvega.

Mingit lootust pääsmiseks? Kas neuu pidi palavikus lebama siin ja surema mehe silme all?

Süütas omale uue sigareti. See hoidis vähemalt putukad pisut eemal.

Siis tõmbas seljast kuue ja laotas selle üle neuu rinna ja käte, võttis kuuetaskust siidräti ja laotas selle näole. See aitas eemale hoida tülikaid putukaid.

Günter Dittmar seisis toetudes pamiltüve najale ega pööranud pilkugi valgelt kogult oma jalge ees.

Ei jäänud muud üle, pidi ootama, kuni saabus päev. Oleks meeletus, palavikuhaigega rännata läbi öise ürgmetsa.

See oli pikim öö Dittmari elus. Aegajalt ta kummardus neuu juurde, kohendas rätti neuu näol, tõrjus eemale harvemaks jäänud sääsed, kuulas neuu kiiret katkendilist hingamist ja ootas kärsitult hommikut.

Ja kui see hommik viimaks saabus, järsku üleminekuta, Günter Dittmarile näis kui oleks möödunud aastaid.

Ta kummardas Inge Jenseni juurde ja nägi nüüd, kuid mürgised putukad olid moonutanud neuu veetleva näo ja muutnud selle vormituks, hõõguvaks massiks täis paiseid ja kuppe... ka käed olid punased ja paistetunud.

Mees vaatles oma käsi — needki põlnud paremad. Ei hoolinud sellest. Üks mõte vaid valdas teda: nii ruttu kui võimalik pääseda ürgmetsast, toimetada neuu haiglasse, kus võis parineda, kui see üldse oli veel võimalik.

Ta haaras sülle neuu.

Inge Jensen lebas ta kätel nagu surnu.

Teerada, mille Dittmar raiunud kirvega, oli veel vaba. Nii Günter Dittmar, salapärane

reisija „Antje Boddenkuhl'ilt“ kandis neidu nagu väärtuslikku aaret läbi metsa, hoolega valvates, et haiget ei puudutaks palmi okkad. Vaatas ikka jälle Inge Jenseni ja oli õnnelik, et ta elas.

Mida kauemini rändas, seda raskemaks muutus koorem kätel. Kuumus oli väljakannatamatu... päikesekiired läbistasid lehestiku ja puurisid end tuliste nooltena nahasse.

Günter Dittmar käis ja käis.

Astus kokkusurutud huulil.

Väsivad käed, ikka raskemaks muutuvad jalad, valutav, õhetav nägu — kõik ei tähendanud midagi teadmise kõrval: ta leidis Inge Jenseni!

Mets muutus hõredamaks. Eemalt valendas Catalao maja.

Günter Dittmar astus välja ürgmetsast neuuga kätel, sammus mööda ehmunud, hämmastunud töölistest Aripuanani kaldale ja aetas neuu õrnalt rohule.

Pöördus, brovningut taskust tõmmates, näol, mil polnud sarnadust endisega. Paistetunud, punasel näol asus raudne kindlus, mis ei kõhkunud millegi eest. Mees oleks kõhklemata maatas teinud Catalao istanduse, kui sellega oleks päästnud Inge Jenseni elu.

Töölised taandusid hirmunult. Mees astus nende poole, kes ei tunne enam takistusi, kes õppinud tundma suurimat õudust maailmas, ja enam millegi eest ei kõhkunud.

Osutas käega kahele segaverelisele.

„Teie mõlemad muretsete kohale paadi, millega viite mind Sao Joasse. Kui kolme minuti jooksul pole kohal paati, olete laibad!“

Äkki kõlas pauk läbi vaikuse, mis järgnes Dittmari sõnadele. Kuul vuhises mehe kõrva äärest mööda puutüvesse.

Hetk hiljem välgatas Dittmari revolver. Valukarjatus vastas sellele... neeger, kes täna kandis revolvrit, mis tegi ta sõjakaks, hüples kui meeletu ja raputas kuulist purustatud kätt. Kadus siis kaebliku hulgemisega.

„Ruttu!“ käratas Dittmar mõlemale segaverelisele.

Mehed tormasid kaldale. Nad ei kahelnud enam, et hirmus võõras täidaks oma ähvarduse.

Majauks prahvatas lahti.

Marcelina Wendt seisis lävel ja vaatas tarretanud pilgul meest ürgmetsast. Mõistis kohe, mis juhtunud, ja astus mehe poole.

„Mis tahate siit?“ ta küsis külmalt.

„Teid jumalaga jätta, senhora!“ vastas mees jäise pilguga. „Võite jumalat tänada, et mul õnnestus leida Inge Jenseni. Kui ta aga sureb, tulen tagasi!“

Brasiillanna nägu muutus kollakaks-kahvatuks. Ta nägi mõlemaid segaverelisi paativedamas.

„Pidage!“ karjus naine. „Paat jääb siia!“

Segaverelised seisid kõheldes, värisevate põlvedega. Ühel pool ähvardav võõras, teisel pool käskijanna... kelle käsku nad pidid täitma?

„Paat sõidab jõe!“ hüüdis Dittmar. „Küllalt sellest! Lähte kohe majja, senhora! Võite sellega ainult võita: kui minuti pärast olete veel siin, lasen teid armutult maha!“

Kahvatades naine vaatas Dittmarile silmi ja luges sealt halastamatut, raudset otsust.

„Kui lubaksin, et viite senhoriga ära, siis...“

„Rahustuge! Senhorita ei tule enam ial siia tagasi!“

„Siis... minge!“ Ta viipas segaverelistele.

Kaks minutit hiljem paat sõitis Aripuanani mööda Sao Joao poole. Inge Jensen lebas paadi põhjale laotatud nahkadel... mees istus ta kõrval ja hoidis neiu pead oma süles. Ei pööranud pilkugi neilt...

Aripuanani käänakul lähenes neile suur, kõhmakas paat loomanahkadest ehitatud katusega.

See oli Pedrito de Gayaz'i kaubapaat.

Brasiillane seisis dekil ja vaatas alla mööduvale paadile. Nägi paadipõhjal lebavat naisekogu, selle kõrval istuvat meest punase, sääsepisteist moonutatud näoga ja muutus uudishimuliseks. Kleidist ta tundis paadislebajas Inge Jenseni. Hämmastunult brasiillane vaatles meest, keda ei tunnud.

Küsis eneselt, mis võis olla juhtunud.

Et Inge Jensen kavatses sõita Catalao istandusele, seda neiu oli talle ise jutustanud. Et seal töötas sakslane, oli võimalik. Pedrito Gayaz polnud viibinud Catalao istandusel juba aasta.

Aga nüüd?

Nüüd Inge Jensen sõitis jälle tagasi? Kas mees ta kõrval oligi see, keda oli otsinud?

Mis oli juhtunud neiuaga? Ta näis haigena. Vaikselt ja liikumatult ta lebas paadipõhjal. Ka mehe nägu näis olevat tutvust teinud ürgmetsa putukatega.

Pedrito de Gayaz'i paat libises mööda. Brasiillane vaatas järgi Inge Jenseni paadile, kuni see kadus jõekäänaku taha. Jäi mõtlikult vaatama jõe.

Leppimatu vaen põles ta hinges valgejuukselise vanahärra vastu, viha, mis ei kustuks enne, kui oli andnud tagasi need häbistavad hoobid. Andnud tagasi nii, et mees enam ei tõuseks.

Ning ohjeldamatu kirk lõõmas tas ilusa,

Aegviidu kaunitariks valiti prl. Aino Steinberg, esimeseks näitsikuks prl. Erika Piilbusch ja teiseks näitsikuks prl. Lilli Kadõkova.

kuldjuukselise neiu vastu, kes oli sootuks teistsugune, kui brasiilia naised.

Pedrito de Gayaz naeratas.

Tagasi sõites võis ju pisut järgi kuulata. See ei osutuks raskeks. Blond naine Brasiilias on harulduseks, keda igaüks mäletas.

Võib-olla... võib-olla avanes kord võimalus läheneda neiuale, kui polnud takistajaks põksihimulist vanahärrat.

Sao Joao oli vilets pesa, mil oma nimekaimuga Araguaya kaldal — suure linna, elektriraudteede ja kinodega polnud midagi ühist.

Ainustki korralikku arsti polnud linnakeses. N. n. haigla oli armetu kasarm, ilma vastava tervishoidlise sisseseadeta, määratud vaid haigeile neegreile ja segaverelistele. Mees, keda arstiks sõimati, oli saamatu vohik.

Suure vaeva ja kuludega Günther Dittmaril õnnestus hankida jahutavaid salve haige näole ja kehale. Mürgiputukate pisted olid muutunud suurteks mädapaiseteks.

Jätnud raskesti haige Inge Jenseni ühte n. n. hotellituppa, mees, aetuna murest ja kartusest, jooksis ringi ja otsis kiiremat paati, mis viiks teda haigega Manaosse, kus oli kõik, mis vajas. Korralik haigla, arstiabi ja hoolikas ravi.

Postiaurik sõitis välja alles järgmisel hommikul. Nii kaua Günther Dittmar ei tahtnud oodata. Inge Jensen lebas voodil kõrges palavikus ega teadnud enam millestki. Segastes kõnelustes elas veelkord läbi stseeni Catalao maja ees, mis vapustanud teda hingepõhjani. Neiu ei teadnud, et salapärane reisija „Antje Boddenuhl'ilt“ oli see, kes päästis ta ürgmet-

sast ja nüüd läbi Sao Joao tormas, pakkudes hüglasumma sellele, kes ta haigega toimetaks Manaosse.

Viimaks saadetuna ühe juurest teise juurde. Dittmar leidis mootorpaadi omániku Farrini, kes omas kiireima käiguga paadi Sao Joaos. Teekonna, milleks postiaurikul kulus kaks päeva, mootorpaat sooritas kuue tunniga.

Dittmar sai mehena kaubale ja veerand tundi hiljem mootorpaat meeletus tempos kihutas Madeira jõge mööda Manaos poole.

Günther Dittmar oli jahutava salviga määrinud neiu nägu ja käsi. Mureliku pilguga vaatles ikka jälle neidu, valvas iga hingetõmmet, olles valmis teda õrnalt tagasi suruma, kui neiu palavikuhoos tahtis tõusta. Pühkis higi ta laubalt ning püüdis igal viisil kergendada haige olukorda.

Pimeduse saabudes nad jõudsid Manaosse.

Itaallane Farrini sai oma tasu ning sidus paadi silla külge. Siis aitas neidu autosse tõsta ja haiglasse toimetada.

Varsti Inge Jensen lebas üksikus, valges haiglatoas jahedas voodis. Arst, keskealine, sümpaatne mees, vaatas ta läbi, andis õele juhtnõore ja lahkus siis koos Dittmariga, kes läbivaatust jälginud põneval pilgul.

Arsti töötoas mõlemad mehed seisis teineteise vastas. Dr. Cashton võttis Dittmari pakutud sigareti, osutas käega tugitoolile ja istus ise kirjutuslaua juurde.

„Teie nägu vajab ka ravi!“ ta ütles inglise keeles.

„Jätke mind mängust, doktor!“ katkestas teda Dittmar. „Nood paar hammustust pole kõneväärt. Ütelge mulle parem puhtsüdamlikult ja avameelselt, kuis on noore daami seisukord?“

Arst keerutas mõtlikult sigaretti sõrmede vahel.

„Daam on nähtavasti läbi elanud midagi põrutavat, mis vapustanud ta närve.“

„Seda võib küll öelda!“

„See on närvipalavik, mis käigul läbi ürgmetsa võtnud raskema kuju. Ei rännata karistamatult läbi ürgmetsa! Palusite mu avameelset arvamist — nii siis: püüan teha kõik, mis mu võimuses... kas daam jääb ellu, seda ma ei tea teile praegu öelda. Seisukord on väga tõsine, palavik on juba praegu tõusnud kraadile, mis laseb karta kõige halvemat. Kõik oleneb sellest, kas süda ja organism suudavad vastu panna...“

„Teil pole ju midagi selle vastu, kui külastan haiget iga päev?“

„Tulge nii sageli kui soovite, mister Dittmar!“ ütles arst ulatades talle lahkumisel käe.

Günther Dittmar sammus aeglaselt hotelli poole, kuhu lasknud toimetada oma pakid.

Oli raske võitlus elu ja surma vahel, mis Inge Jensen läbi tegi. Palavikuhood raputasid

ta saledat, õrna keha, metsikud unenäod piinasid teda ja lasksid paranemislootuse sageli langeda nullini.

Palavikuhoogudes Inge elas läbi kõike ikka uuesti: Oli jälle väike, värisev laevapoiss „Antje Boddenkuhl'il“... siis jälle julge Hamburgi neiu, kes romantilistel Brasiilia jõgedel sõitis vastu oma unistustele ja seisis jälle Marcelina Wendti ees ning kuulis kohutavat tõde. Käik läbi ürgmetsa närvipalavikuga kehas, võitlus putukatega, vapustav pettumus — seda kõike ta elas läbi halastamatu selguse ja julmusega.

Hüüdis palavikusonimistes ikka jälle armastatud mehe nime, igatsevalt, paluvalt, abitsvalt.

Doktor Cashton pöördus Dittmari poole, kes iga päev tundide viisi vaikides istus Inge voodi juures, pilku pöörmata neiu näolt, kõik võitlused kaasa võitles ja väikest abitut kätt hoidis oma käes.

„Kas toda Walterit ei saaks siia toimetada, mister Dittmar?“

Karm joon tekkis Dittmari suu ümber.

„Ei, teda ei saa siia tuua!“

„On ta surnud?“

„Inge Jensenile ta peab olema surnud.“

„Ta ilmumine võiks ehk mõjutada hästi haige paranemiskäiku!“

Günther Dittmar seisis akna juures ja vaatas päikesepaistelisele tänavale.

Pöördus ja ütles: „Kui Inge Jensenit võib päästa vaid Walter Wendti tulek, siis... siis on parem, kui teda ei päästeta üldse!“ Ta astus aeglaselt arsti poole. „Too mees on südametunnistusetu, alatu pettur, doktor! Ta ei vääri seda, et neiu nagu Inge Jensen tema pärast võitleb surmaga!“

Vaikis hetke ning jutustas siis arstile kogu loo. Doktor Cashton kuulas vaikides. Kui Dittmar lõpetanud, arst vaatas talle tõsiselt otsa:

„Teie oletus pole päris õige, mister Dittmar! Juhuslikult tunnen Walter Wendti. Olen sageli viibinud Catalao istanduses ja vestelnud Wendtiga. Ta pole alatu inimene, nagu väidate. Ei maksa otsustada liig ruttu, kui ei tunta vabandavaid põhjusi!“

„Seal pole mingit vabandust!“ lausus Dittmar karmilt. „Neidu, kellega kihlutakse, tuntakse põhjalikult. Ja kui Walter Wendt tundis neidu, ta võis kujutella oma sõnamurdmise tagajärgi! Ta sõidab Brasiiliasse, unustab neiu ruttu ja abiellub teisega vaid seepärast, et too on rikka Catalao tütar... nirk jätab neiu teadmatusse ootama... Mis ütlete selle kohta, doktor?“

Doktor Cashton kehtas õlgu. „Ei julge otsustada. Tunnen Wendti kui rahulikku, pisut kurvameelset meest, kellelt ei võiks oodata alatust. Võibolla käesoleval juhtumil on süüdi ka Marcelina Wendt.“ Ta vaikis sil-

mapilgu. „Kuid teil on õigus. Peame loobuma Walter Wendti abist.“

Hirmsad jäljed, mis mürgised putukad jätnud neiu näole, kadusid aegamööda. Too kitsas, kahvatu nägu, mida tundis Dittmar, tuli jälle nähtavale.

Palavik vaid jäi, ei tahtnud ega tahtnud rauda.

Viimaks tuli hommik, mil arst tervitas Dittmari sõnadega: „Palavik on murtud!“

„Taevale tänu!“ tõusis mehe huultelt, kuid arst tõstis lootustsumbutavalt käe.

„Seega pole veel öeldud et ta oleks päästetud. Tõeline kriis tuleb alles. Haige organism on väga nõrk... ma ei tea...“

Ta ei lõpetanud. Dittmar teadis, et nüüd alles algas hädaoht.

Sellest päevast mees ei istunud enam tundide viisi neiu voodi juures. Ei tahtnud, et neiu meelemärkusele tulles esimesena näeks teda ja ühes sellega meenutaks kõike läbielatut. Günter Dittmar astus vaikselt tuppa, seisis mõne hetke voodi juures, vaatles armast, kitsast näokest ja lahkus kikivarbail.

Järgmised päevad Inge Jensen veetis poolteadmata olekus. Järsk nõrkusehoog oli valutanud keha ja ähvardas murda viimse vastupanu.

„Kui vaid süda suudab vastu panna!“ ütles dr. Cashton.

Inge ei teadnud midagi, mis sündis ta ümber. Aju ei suutnud mõelda ainustki mõtet, oli tühjaks kõrbenud palavikuhoogudest.

Kuni ta äkki avas tinaraskeina tunduvad laod ning vaatles väikest valget tuba ja õde voodi juures. Nõrk imestus valdas neidu. Aeglaselt ta pööras pea.

„Mis on minuaga?“

Õde kummardus haige juurde, naeratas ja rahustas teda, palus mitte rääkida ega mõelda, vaid lebeda vaikselt ja rahulikult.

Siis Inge Jensen hakkas mõtlema. Püüdis jõuda selgusele, kus viibis, vaevas oma pead, et leida mingit sidet nähtuste vahel... ja uinus väsimusest.

Samal päeval arst ütles Günter Dittmarile:

„Neiu on päästetud, kuid me ei või salata talle enam, mis juhtunud. Ta mõtted hakkavad jälle töötama, ta leiab ise lahenduse. Kõik oleneb vaid sellest, kuidas see mõjub neiusse.“

Järgmisel päeval ärgates neiu hakkas uuesti juurdlema. Ebaloomulikult suureks muutunud silmad vaatasid kõhnast näost laele, nagu võiks leida sealt vastust oma küsimustele.

Ning aeglaselt, järkjärgult kõik tuli meelde.

Esimesena ta nägi saledat, painduvat naist, kes seisis ta ees, vaatles neidu kurja nae-

ratusega ja ütles: „Mina olen Marcelina Wendt... mu meest pole kodus!“

Ning välkkiirelt meelestus kõik muu: Walter oli abiellunud Catalao tütreaga! Oli unustanud Inge Jenzeni... rikka mehe väimehena ei hoolinud enam vaesest neist Hamburgis, kes oli kergeusklik ootma ja lootma, kes tundis muret kallima saatuse pärast, nägi teda vaimus haigena ja abituna... ja rumal tüdruk murdis pead, kuis rahata jõuda Brasiiliasse... leidis tee, kannatas puudust, alandust, ohte... võttis kõik enese kanda... sõitis ja sõitis...

Sisemuses midagi kiskus end kokku ja tõusis lämmatava tombuna kurku.

Ning äkki Inge pahvatas naerma, kõledat, kohutavat hüsteerilist naeru, mis raputas ta ülisaledat keha meeletus piinas.

Ehmunud õde hüppas jalule, ruttas haige juurde, hoidis teda, rääkis, rahustas... ning seisis ise abituna selle ootamatu väljapurske ees.

Viimaks hirmus, vapustav naer vaibus, muutus kramplikuks kõhaks. Inge Jensen langes tagasi padjale ning lebas roidunana, lebas kui surnu... tal polnud enam soove ega mõtteid...

Neli nädalat Pedrito de Goyaz oli teel oma kaubapaadiga, sõitis Aripuanani ja mõnda harujõge mööda istandusest istandusse, müüs asunikele põllutööriistu, riideid, pesu ja muud vajalikku oma liikuvast „kaubamajast“ ning ostis üles vilja, riisi, banaane, suhkrut j.n.e., mis ta hiljem realiseeris Manaos ja Rio de Janeiros.

Oli teinud head äri ning kavatses tagasi sõita Riosse. Enne aga tahtis puhata mõne päeva Sao Joaos.

Õhtul ta astus ühe n.n. hotelli võõraste-tuppa, tellis omale riisi, loomaliha ja musta kohvi ning süütas siis tameda bahiasigari.

Lihtsas toas lärmitses kirju, segavereline inimpere. Isegi kõhn indiaanlase kullipea ilmus nähtavale teiste seas. Süsimust juuks langes pikkades salkudes madalale otsmikule, väikesed pilusilmad vaatasid salakavalalt ringi.

Pedrito de Goyazi laua juures istusid veel paar meest ja vestlesid omavahel. Brasiillane tundis igäuhte neist, kuid ta ei rääkinud igäuhega. Segamurdeline keel, mida kõnelesid mehed, tuletas talle õieti meele, kuivõrd ta seisis kõrgemal sellest jõugust, tema, puhastverd brasiillane, kes räägib puhast portugali keelt!

Kuid üks meestest rääkis huvitavat lugu sõidust Manaosse. See olnud küll juba neli nädalat tagasi, kuid tal olevat kõik meeles... esiteks, et teenis seega ilusa rahasumma ja teiseks, et inimesed, keda sõidutast olid erinevad siinseist elanikest. (Järgneb.)

Eesti Autoklubi lille-corsosõit

Vasakult: dir. J. Lorup, H. Tallmeister, Maksude peaval. dir. Kukk, ins. Vöölmann, hra Lemberg junior, pr. Lemberg, pr. Vinnal, hra B. Voinoff, pr. Braman, pr. V. Voinoff, pr. Tallmeister, adv. Tannebaum, pr. Heller, hra Aug. Kapsi, hra Heller, hra Sabsay, hra Niitem, hra S. Kallas, pr. Päev, hra Limberg, hra Jürgenson; kaugemal t. s.: adv. Puusepp, pr. Jeets, pr. Lauba, hra Lauba, hra Bramanis, hra Besprosvanie, hra Veidenbaum, hra Johanson, hra Keermann, hra Teisenroth etc.

Juta Krusenberg,
11-aastane õpilane Rakverest
valiti Pärnu suvekuningannaks.

„Esto-Muusika“ direktor
Mihkel Piperal'i
sünnipäevakülalised
tema talus (pilt vasakul)
Seisavad vasakult: hrd
Sommer, Piperal juni-
or, dir. Kukk, hra Tom-
son. All: hra Lorup,
pr. Sommer, pr. Alice
Piperal, prl. Vilken, pr.
Piperalpoja Ronaldiga,
pr. Tomson, pr. Rõi-
vas, pr. Lorup, hra
Rõivas poja Üloga. Ees:
hra Mihkel Piperal.

Itaalia lauljatar
Desi Desiderati
lahkumisel Tallinnast.
Jumalagajätt jaamas. Vasakult:
proud Vassiljevad, Desi Desi-
dejati, pr Tõnisson, Itaalia ku-
ningliku koloniaalväeosa ohvit-
ser Alfredo Viola.

Pirita rannalongis valiti tänavuseks rannakuningannaks prl. **Anna Kolobkova** (keskel), 1. näitsikuks prl. **Pia Burman** ja
2. näitsikuks prl. **Nora Laid**.

Café-dancing
„Marcelles“ valiti
Tallinna esimene
suvekuninganna
— prl. **Lydia Gruno**,
esimeseks näitsi-
kuks prl. **Nora Laid**,
teiseks näitsikuks
prl. **Linda Kreebs-
bach**. Kohvikus vii-
bivatest daamidest
kandideerisid „Ku-
ninganna“ tiitlile
ainult 11. Seega jäi
palju sümpaatseid
daame võistlusest
eemale.

Saatuslik paigake

H. VOOLAID

See oli aastaid tagasi.

Salme Eglas istus Rannavärava mäel ja vaatas mercele, mis oli vaikne kui peegel. Ent Salme südames kees, kuumendas, seal lainetas.

Tornikell lõi.

Veel veidi jäi Salmel oodata. Kuid mida lühemaks ootamise aeg jäi, seda enam pinevana see tundus. See mis pidi saabuma töötas nii palju õnne, et Salme alateadvuslikult tundis hirmu seda uskuda.

Rong toob Arturi, nad abielluvad ja Salmel ei ole vaja enam kuulata söögimaja pidaja räpakaid irisemisi. Ta saab oma vaikse kodu, mida ta kaunistab mehele oma hoole ja armastusega.

Oo, see tundus unenäona ilmsi! Artur naib tema, kehva ettekandja söögimajast.

Silmad täis tänuhinnast vaatasid taevale. See oli pilvitu. Vaid Salme südames kees... Igatsuses vahutasid ilusad tuleviku pildid, tõusid ja kustusid...

Jälle lõi tornikell.

Nüüd... nüüd pidi ta tulema.

Salme süda lõi tornikella löökidest tõtates tuksuma nagu oleks tahtnud karata rinnust. Oo, kuidas ka Salme oleks nüüd tõtanud, jooksnud Arturile vaksalisse vastu, kuid Artur oli öelnud:

„Meie jällenägemise juures ärgu olgu pealtvaatajaid!“

Ra nad olid määranud kohtamise paigaks Rannavärava mäe, kus harilikult liigub mõni harv inimene.

Mägi oli täiesti tühi. Salme istus ja ootas.

Sealt eemalt tuli noormees. Salme tõusis pingilt, et vastu joosta, seal nägi ta, et see ei ole Artur. Salme istus tagasi pingile. Istus, ootas.

Kartus alateadvusest tulevase õnne pärast voogas ta südamesse juba valulainena. Hinges paisus haavalehtede värin.

Jälle lõi tornikell.

Ta löögid tundusid Salme hingele rasketena nagu jääkülmalta haamrilt.

Salme ootas. Hinges olid kadunud unelmad. Südames tõusis külma auruna, tõusis nagu mereudu hirm, kartus...

Päike oli loojenenud. Veel kuma taevaserval manas Salme hinge kaduvuse tunnet. Pehme õhk oli muutunud viluks. Salme tundis mööda palgeid alla veerevat kahte külma pisarat. Jahe õhk oli nad teinud külmaks, kuni veeresid põskedele.

Kartus ikka raskemalt rudjus, rusus hinge.

Tornikell lõi. Kindlalt, otsustavalt.

— Ta ei tulnud!.. Ei tule!..

Ahastus lämmatas Salmes kõik tunded. Seal kuuldus liginejate vallutat naeru. Liginestelkond noori. Salme kogus end, pühkis pisarad. Tõsine ahastus, nagu tõsine uskki otsib üksildust.

Salme läks mäelt alla.

Linnas hüüdsid lehemüüjad:

„Suur raudtee õnnetus Jõgeva lähedal! Palju surnuid, palju haavatuid!..“

Kraavijooksunud rong ajas rataste alla ka Salme lootused paremale tulevikule. Arturit ei olnud enam!

Salme teenib edasi söögimajas, tema kallal iriseb peremees, ta peab naeratama võõrastele, sest ettekandjalt nõutakse ju lahkust. Naeratus naeratus järele, tehtult, masinlikult... jalgades, kogu olemises väsimus, tüdimus, aga näol naeratus... Südames pisarad, silmis naeratus — oo, kuidas see kurbloolus purustas hinge, nagu lõhuvat tervist kaks vastamisi teineteist hävitavat uimastusvahendit!

Ililisõhtul vabaneb Salme. Tõtates koju kiirel sammul lumbutab ta oma väsimust. Kuid kodus, kitsas kehvast toakeses halvab kurbus teda veel masendavamalt, üksilduse piin nagu kisuks ükshaaval ta kehast närve, mure laskub talte hiiglatiibadega nahkhiirena...

Ainuke lohutus — kodus võis ta anda vaba voli pisaratele.

Söögimaja, kus teenib Salme, külastab keegi noormees. Käib järjekindlalt einetamas ja lõunatamas. Salme pärast, kes talle kohe esimesest pilgust meeldis. Ja Edgar armastab naiste ilu.

Edgar igakord käsutab Salmet. See vastab kohusetruult. Naeratab. Sest naeratama peab. Muidu on varsti tema kohal teine, kes naeratab ilusamini.

Edgarile on muutunud järjekindlaks lõbukõnetada Salmet. Ei ole ju selles midagi ime-list, sest paljudki teised harrastavad seda samuti kui mingit ajaviitesporti.

Päevad kaovad rebitava kalendri lehtedena.

Pidi olema suur teesklemine, et Edgar, kurnis pika aja vältel, ei märganud Salme hinge-list kurbust. Näojooned naeratasid, kuid silmad olid sügavad, põhjatud, salapäraselt kurbad. Neis ei olnud vallutat sära.

Ent viimaks suudab Edgar näha läbi teesklemise. Ta ei lobise enam kulunud, pillutavaid lauseid. Ja näeb, et Salme silmad on muutunud tema vastu selgemaks, et neis kiirgab ka juba südamekiiri. Ja Edgarile tundub Salme nii lähedasena. Aga ka Salme tunneb, et Edgaris on midagi, mis kisub, töötab hellitada.

„Käite vahest teatris?“ kõnetas kord Salmet Edgar. Küsib lihtsalt, nagu et üldse millestki juttu teha, kuid ise tunneb, et suu on jäänud kaugele maha südamest.

„Vahest...“ vastab Salme. „Ei ole just võimalusi...“

„Tohin teid paluda homme õhtul endaga, mul on kaks piletit. Pidin minema koos sõbraga, kuid ta ei saa tulla. Tohin paluda teid?“

Edgar räägib alandlikult, sest ettepanekus tundub halvaks panu — sõber ei saa tulla, üks tulge siis teie...

On ennegi palutud Salmet kaasa teatrisse, kinno, tantsupeole — tal on alati olnud põhjusi äraütlemiseks. Oma vaba aega on Salme kasutanud puhkamiseks tüütunud teesklemisest. Ent Edgari vastu, ta imestab sedaisegi, tunneb ta usaldust.

„Mul on homme küll vaba päev...“ sõnab ta.

Teatris istuvad nad vaikselt. Edgar silmitses vargsi Salmet, kes jälgib huviga näidendit. On selge, et neiu õige harva on saanud teatrisse.

Ta on ilus. Edgar istub mõnuledes ta kõrval. — Ettekandja! — kähvatab tal äkki peast läbi ja nagu loomusunniliselt vaatab ringi, kas talle ei heideta võikaid pilke, et ta istub teatris paremas platsis söögimaja ettekandjaga. Kuid pimedas saalis on kõik kiindunud lavaettekandesse: Ja Edgar vabaneb eelarvamiste puhangust — peab ju ometi inimesel olema teenistus. On see häbi, kui koolitatud peretütar lüpsab isatalus lehma? Või see, et keskkooli lõpetanud neiu on söögimajas ettekandjaks? Ja siis võib ju tema, Edgar...

Edgar üllatub isegi sellest mõttest — naida Salme. Jälle kipub ajju eelarvamiste virre — Salme tema abikaasa! Söögimaja ettekandja!...

Kuid...

Aga Edgari abikaasana ei pruugiks tal enam olla ettekandjaks, tal ei oleks vaja naeratada igale toidu- ja lahke pilgu näljasele, Salme naerataks ainult talle, oma mehele...

Suvepilte Tartust

Tartut ei ole loodus õnnistanud küll selliste mõnusustega, nagu seda on Pärnu, Narva-Jõesuu ja Pirita suurepäraseid rannad, kuid ka Emajõe voogudest osatakse leida palavatel päevadel küllaldaselt naudingut.

Pärast suplemist Tartu ujulas

Pildil ülal: preilid Illison, Stern, Varik, pr. Hansen, hra Varik.

Pildil vasakul: preilid Megler, Tõnisson, Veber.

Ja peab siis inimene olema oma mineviku vang?!

Rannavärava mägi on tühi. Looduse rohelisusel tundub päevase väsimuse kollakas helk. Linn vaibub all otsekui üle tuhatud... Elektri- vabriku korsten ajab rammusat musta suitsu... Meri ei olegi meri — ei lainet, ei liikuvust. Puudki mäel tunduvad uimastena, roidunutena.

Päike on suur, punane. On heitnud kiired, jahtunud heitmiseks vete peeglistse.

„Tuled sa mulle naiseks?“

„Räägid sa seda tõsiselt?“

Kuumas suudluses on vastus mõlemale.

Tuul läbistas lehti. Örnas kohinas tundub nagu kahtlust. Lehed sosistavad edasi juttu kahe noore armastusest.

„Pean paluma su kätt su vanemait?“

„Mul ei olegi neid!“ ohkab Salme. „Mul on võõrasisa ja võõrasema.“

Edgar tunneb enese julgena. Salme on nõus ja kellelgi pole enam midagi öelda!

„Tead sa,“ räägib Salme. „Olen õnnelik, et siin mäel on kord ka õnnelikumaid hetki mu elus, kurbi on mul siin küllalt olnud... Kord tulin siia jalutama emaga. Tal oli käes sirelioks. Oli värske kevad, esimesed sireli-õied. All linnas ema ostis selle oksa. Vaht veel kahtlustas, kas ta ei murdnud siin mäel ja kurjustas: „Oksi murda ei tohi!“ Olin tol

Meie tuntuima kunstniku õppeajast

Kuidas N. Triik'ist sai kunstnik.

Nikolai Triik suvitab viiendat aastat Rutjas, ja sealt punasesse, valgeisse jorjenidesse kasvanud Sakritsate talumajast ma leiangi hällilapse. Ent siitki nii eraldatud kalurikülakesest tahaks sünnipäevalaps veel varju minna õnnitlejate eest, nagu tähendab temperamentne elavhõbeda iseloomuga pr. A. Põllusaar-Triik, keda kohtan kõige pealt koos Triik'i kevadel keskkooli lõpetanud tütre Kadriga.

Kuid juba astubki hr. Zimmermanni pansioonist lõunastamast tulnud kunstnik ise tuppa. Jonnakas, kangekaelne, meeldesõbiv, erksalt maailma vaatav nurklik, sümpaatne nagu, kergelt naerule tõmbuvad huuled, lüheldane kasv, üldmulje väga maskuliinne — nii näeb välja Nikolai Triik. Paksus sinises sweetris astub mõned sammud mööda toa karedate põrandat ning aegajalt kohatab paberossi tõmmete hulka. Triik pole veel hiljutisest raskest haigusest täiel määral toibunud. Ja kuigi oleks päris kosunud, egas me

seada sõandakski tähendada. Kord varemajal ajal keegi Tallinna daam öelnud Triik'i kohates: „Küll olete hästi kosunud!“ Triik võtnud selle märkuse nii südamesse, et käinud järgmisel päeval saledusekuuri võttes maha kümned kilomeetrid, ent maha võtnud ainult... raha.

„Minu sünnipäeva puhul kõnele da veidi mu õppeajast? Mis sellest ikkagi. Pealegi on ühe ajalehe järgi mu sünnipäev olnud juba 26. juulil. Tunduks otse edeva katsena end noorendada tervelt kahe nädala võrra, kui peaksin sünnipäeva 7. augustil. See ei sobiks. Ja teise lehe järgi ma üldse enam ei ela, vaid surin a. 1884.“

Kunstnik osutab seinakalendrile ja seal seisab tööpööst 7. aug. man: N. Triik † 1884. „Oi seda trükipärdikut küll! Kuid mind säärased asjad veel ei kohuta.“ Hoopis hullem on see, mida ütleb pr. Triik: Triik on habelik nagu neitsi. Jah, ja see kajastub vestluses. Kaunis napolisõnalisel Triik'is on raske ta-

bada intiimset Triik'i. Triik on pronksmees mitte vaid J. Raudsepa skulptuuris, vaid ka tegelikkuses. Tema end nii kergesti ei anna, pealegi veel trükitähe jaoks. Gutenberg oleks Triik'i pärast võinud julgesti jätta leiutamata trükkikunsti. Isegi kiri tindi ja sulega või pliiatiga ei tundu talle olevat ilmaime, millele vaja omistada erilist tähelepanu. Omal ajal kirjutanud talle üks me tuntumaid kunstnikke. Sel aga niisugune vinkavonkiline käekiri, et vahi nagu hieroglüüfe. Ent Triik vaadanud, põrnitsenud veidi kirjale otsa ning pannud siis kõrvale. „Mul kuluks 25 a. ära enne kui õpiksin kirjutama!“ ütleb ta, silmanud kellegi kirjutist ajakirjas. Näib kui tunnustaks Triik ainult värvi, ainult vormi, ainult joont. Aga siinjuures oleks Triik'il öelda palju ka sõnas, sest Triik'i seiklusriikas elu laseb end jutustada.

„Kuidas ma sellele „halvale teele“ kunstiteele, satusin?“ Väiksed teravad silmad ekslevad abitsvalt ringi

korral veel laps, jooksin emast kaugele. Elasime linnajaos, kus hoov oli must ja sealgi peremees joosta ei lubanud, siin mäel võisin aga anda jalgadele voli. Nägin, tuli keegi naisterahvas. Ka sirelioks käes. Siiasamasse kõrgustikule. „Ah, siis sina oledki see ära neetud?“ karjus ta nähes mu ema. „Daam sirelioksaga! Minu mehe röövel!“ Ja enne, kui ma midagi oleks taibanud, kõlas lask, mu ema langes. Laskja põgenes. Jooksin ema manu. Ahastasin, nutsin... Liival oli verejuga, rabelev käsi oli määrinud rohtu. „Ema oli surnud! Nutsin, karjusin... Viimaks viidi meid ära... Laskjat ei leitud... Nüüd mõistan ma ta ei olnud roimar, ta oli õnnetu, nii õnnetu et kaotas enesevalitsemise, temas ärkas ürginimene, sest temalt rööviti ta mees. röövis keegi daam sirelioksaga. Ta vaid eksis, nagu oleks olnud minu ema see.“

„Vaesekene!“ paitab teda Edgar. „Aga isa?“

Isa abiellus uuesti. Sain kasuema. Kuid veel samal aastal sai isa surma autosõidul. Juht oli joobnud. Sai ka ise rängasti vigastada. Kaotas töövõime, langes ja on nüüd inimkonna jätiste hulgas... Ja kuigi poleks, isa oli ikkagi surnud, ei saaks ju temalt nõuda tagasi mu isa elu... Olin alles laps... Kasuema abiellus, nüüd sain ka kasuisa. Nad võtsid mind endi nimele. Ent mis sellest? Juba varakult pidin hakkama teenima iseendale ülalpidamist... Neil on omad lapsed. Ma sain vaid nime, mitte armastust... Ei, mul ei ole

vanemaid, pole isa. Olen pettus oma isikus. Kannan nime Eglas, kuid tõeliselt peaksin olema Laidr...“

„Laidr?“ võpatab Edgar. „Emilie Laidr?“ Tundsid sa mu ema?“

„Emilie Hildegard Laidr? Oli ta neiu põlve nimi Koovik?“

„Jah.“

Edgar taganeb Salmest. Ahastuses on tundmatuseni muutunud ta näoilme.

„Koovik... Koovik...“ kogeles ta. „Edgar Koovik peaksin olema ka mina... See oli enne kui abiellus su isaga... Ta viis mind kasvatamajja, varjas mind su isa eest, olin valdaslaps... Mind võeti kasulapseks... Mu priinimi on niisama vähe Lond, kui sinu oma Eglas...“

Salme jahmatub. Kõik puud, vabriku suits, meri seal eemal seginevad silmis, muutuvad mingisuguseks udumassiks.

Kõrvus aga kumises: „Vend!.. Vend!.. Sa leidsid venna, sülele teda!“

Kuid Salme seisab kui halvatult, kui jalust maa külge kinni naelutatult.

Pikapeale, kui Edgar talle ligineb, tõuseb hinges sooja. Ta on leidnud venna. Ärkab vennaarmastus. Kuid on kaotanud mehe, kaotanud mehe armastuse. Südamest nagu jookseks maha verd sinna, kus imbus liivasse kord kunagi ta ema veri...

Läbi põõsaste käib nõrk tuulekahin. Lehed jutustavad ühest jälle juba alul purunenud abielust.

ja saavad kätte paar üldtuntud daatumit. Ent eemale neist! Triik'i kunstiaid ei ole perekonna viga. Isa on rätsep, vennad sõjaväelased — siin ei võnud nakatada kunstiahtest. Ja ka aeg ei õhutanud ega ümbrus. Kunsti alal oli vaid varje, nagu Weizenberg, Köler. Tõelise kunsti esimene generatsioon käis alles põlvpükstes. Aga koolis läheb joonistamine libedasti. Aratab tähelepanu ja noor Triik on ainuke poiss klassis, kes tahib kanda joonistusõpetaja paletti — au, mille pärast teda kadestavad teised. Sama õpetaja ütleb: „Õpi, õpi — sinust võib saada joonistuse õpetaja!“ Ent poiss selle vähese auastme ennustuse puhul vangutab pead ja mõtleb: „Kas mitte siiski maalija! Kas siiski mitte midagi rohkemat!“ Huvi kunsti vastu — see on Triik'is vaidlematult ning kunstivõimetuna pole Triik end ka kunagi tunnud. Ainult just maalikunstnikuks pole eriti igatsenud saada. Arhitektuur oleks meelitanud rohkem, sest ses võinuks vallanduda Triik'is peituv tugev konstruktiivne kallak. Olud viisid ometigi veidi teisale. Arhitekt läheb Triik'is kaotsi.

Triik'i akvarelle näevad mitmed abivalmid inimesed ning kooli lõppedes soovivatav need tungivalt Triik'i minna Peterburgi joonistust õppima. Ja nii lähebki noor Triik Vene pealinna oma nõuandjailt aineliselt toetatud ja asub tööle Stieglitzi kunstkooli. Juba teisel aastal saab Triik koolist stipendiumi — 15 rubla kuus, selle aja kohta päris kena summa. Päevad mööduvad õpinguis. Aina töö, töö ja töö! Aga armas ja õnnestav on see elu. Koolil on oma hiilgav biblioteek ja rakenduskunsti-muuseum. Teadmisjansusel poisil õhtud kattuvad lektüüriga, päev tööga ja muuseumite külastamisega. Tulevaist eesti kunstnikest on sellal Peterburgis veel kujur Koort, Mägi, Tassa, Vold. Päss, Promet, hiljem Jansen.

Viis aastat kestis sirgejooneline ning pidev arenemistee, ent. a. 1905 tuli lahkuda koolist poliitilise vabameelsuse pärast. „Aga see polnud sugugi auasi, seik, millega võiks uhkustada,“ tähendab Triik. „Kunstitee oli seks korraks lõhutud, kuigi olin kooli sama hästi kui lõpetanud. Siirdusin Brazili ateljeesse. Seda ateljeed peeti üheks omaaja paremaks ateljeeks ja kunstnik Braxilil, võib öelda, saingi kogu oma oskuse aluse, arusaamise, vormimõistmise täiel määral. Kava ma Brazili man ei töötanud, kuid lühikene aeg tuli mulle suureks kasuks.“

Siis a. 1906 ja Pariisi! Pariisi oli mulle sel korral täielik ilmutus. Kõik see, mida oli nähtud Stieglitzi kooli raamatukogu leheküljel, seisis nüüd elusana ees. Teoreetilist kunstiteadust asendas praktika. Kõik oli uudne, enneaegne, vaimustav. Pariisi iga kivi õhku kunstist ja ajalooist. Kunstilinna kõrval imetlesin suurlinna. Metro, maaalune raudtee, võ-

lus mind eriti. Istud vagunis nagu Joonas valaskalal, paiskunud kord maa peale, et samas uuesti maa all edasi kihutada. See pöörane tempo, kõik aeg edasi, edasi, elu dünaamika ja tuled, Pariisi tulemeri on omaette elamus! Jah, Pariisi jahaks ma veel kord tagasi.

Õppisin Pariisis üldse 2 aastat riiklikus akadeemias, hiljem eraakadeemias, kus tugevasti läbiõmbunud slaavi kultuurist sukeldusin romaani kultuuri. Vanameistrite kõrval tutvusin ekspressionismiga erakunstigaleriides, kuhu vahel oli sissepääs üsnagi raske. Kuid tähelepanuväärivast ei jäänud midagi nägemata. Van Gogh, Gauguin, Picasse mõjusid alul rabavalt. *Neid ei oskagi maalida!* — oli mu esimene mõte. Hiljem taipasin neid ja õppisin neiltki nagu olen õppinud Munchilt, Hodlerilt. Üldse sai väga palju tööd tehtud. Prantsuse keel valmistas veidi raskusi, kuid piisas küllaldaselt professoritest arusaamiseks. Muide, Pariisis tegid professorid üksipäines suusõnalist korrektoori ja selle meetodi olen minagi üle võtnud. Õpilastele ei tule oma tahet ettejoonistamisega peale sundida, vaid vaja neile valgustada nende oma tahet. Opetaja on teejuht kuivõrt ta ise seda kunsti alpinismistiku tunneb.

Pariisi kaaslasiga — Koort, Mägi, Tassa j. t. — moodustasime ühise õue peal elades väikse kunstikommuuna. Sai elatud „Punast tuba“, mängitud korda mööda kokka, jagatud muresid ja lõbusid, ainult mitte voodit sel voodikultuuri hüilge maal. Suvekuudel sõitsin Norrasse. Kokkuhoiu mõttes loobun ühel Antwerpen-Oslo sõidul, mis kestab 4 päeva, laeva menüüst. Ei vaatagi söögisaali poole. Omal on kaasas 1 pudel punast veini ja leivapätsi suurune ümmargune rosinasai.“

A. 1908 esineb Triikesmaakõrdselt iseseisva kunstnikuna üldsuse ees. „Salon des Artistes Independents“ seintel ripuvad Triikilt 6 tööd: portreed, maastikud j. m. Aga noore kunstniku süda selle esimese näituse puhul eriti ei põksu. Triik'i kriitiline vaim lausub talle, mis ta on, kes ta on, oma vigu, hüvesid näeb ta ise küllalt selgelt. Arvustused toovad Triik'ile vähe uut ja arvustuste tunnustust või laisut ta eriti ei hinda. Ajalehelist resonantsi ei kogu.

„Ja peab ütleva,“ märgib Triik, „et kuigi mind nimetatakse eestkätt portretistiks, siis isiklikult ma ei eelista ühtegi ala. Töötan võrdse huviga portree, maastiku, kompositsiooni alal kui ka erinevais tehnikais graafika, õli, akvarell, süsi, värvipliiats. Arvuliselt on mul aga rohkem portreesid tellimiste tõttu.“

Esimesele näitusele järgnevad paar näitust Venemaal. Eestis Triik'i kui kunstniku nimi võidab poolehoidu ja saab üldiselt tuttavaks. Triik'i ande suurusest sõltudes saabub tunnus-

N. TRIIK'i „ULGUV PENI“
(graafika).

tus. Maalid viivad Triik'i nime Läti, Soome, viist ka Poolasse, Cehhoslovakkiasse.

Olnud kodumaal mõnda aega, Koppenhaagenis 3 kuud, jõuab a. 1911 Berliini, taskus vaid 20 marka ja ilma senise toetuseta. Nüüd algab iseseisev elu ja tunnustus hakkab majanduslikult end tasuma. Üks Saksa firma tellib rea vene kirjandusloo illustratsioone, tulevad portreed tellimised jne. Tegelik elu tunnustab Triik'i. Oleks võinud jääda kas või välismaale, kui poleks tõmmanud kodumaa. Eesti suurim tunnustus tuleb a. 1933 Triik'i 25 a. tööjuubeli puhul. Triik omandab professori tiitli, olles seega me ainuke kunstnik-professor.

Oma arengus kunstiteel on Triik läbistanud kolme suurt kultuuri: vene, prantsuse ja saksa. 5 a. Venes, 2 Prantsusmaal, taas 2 a. Venes ja 3 a. Saksamaal — need aastad on jätnud jälgi ja vast kõige enam ehk aastad Venemaal. Kuid mitu grammi on töös oma, mitu grammi võõrast, säärase raamatupidamisega Triik ei tegele. Üht vaid märgib lõpuks: „Läbi raiuda ja jõuda enese juurde ristmõjutiste keerises on raske ja kas üldse seda saavutan, see on küsitav.“

Rutja, 4. aug. 1934. L. Kännapas.

Sissekukkumine.

Mehike on nädal aega reisil. Ühel ilusal hommikul ta saabub koju. Suudleb naist üllõnnelikult. Koer haugub vihaseks.

„Tommi on hirmus armukade!“ naerab naine. „Tavaliselt ta ei hauku kunagi. Vaid siis, kui mind suudeldakse.“

Sel hetkel kõliseb uksekell. „Vabandust!“ Majaperemees astub tuppa. „Naabrid kaebasid, et teie koer mineval nädalal õõd ja päevad läbi vahetpidamata haukunud!“

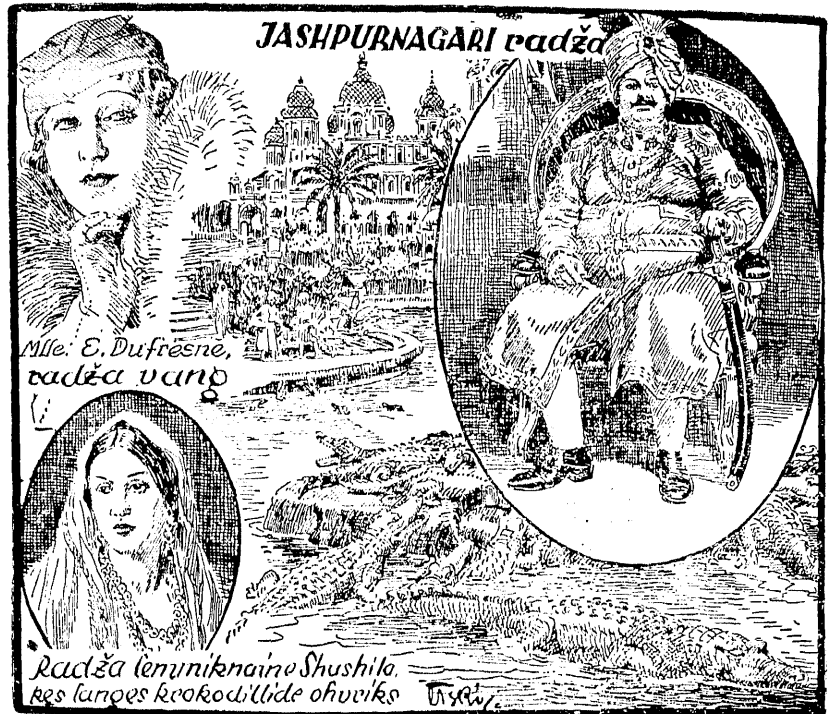
India Sinihabe

Prantsuse näitlejanna radža haaremis

Rachim Alam Ahnera, Jashpurnagari riigi valitseja Ees-Indias, polnud mitte ainult üks rikkamaid, vaid ka üks viimaseid, peaaegu iseseisvaid asevalitsejaid kaugel imedemaal. Ta võis valitseda ja teotsesta täiesti oma äranägemise järgi. Inglise valitsus usaldas talle piiramatu võimu. Jashpurnagari radža kasutas seda põhjalikult. Ehkki omas muinasjutulise varanduse, ta püüdis järjekindlalt leiutada uusi makse, et kehvalt rahvalt veel enam raha välja pigistada. Oli maksustanud isegi betelipähkli puremise — rahva seas levinud süütu naudingu. Kuigi see uus korraldus tekitas nurinat rahva seas, ei julenud keegi sellele vastu rääkida. Nüüd aga vürsti ahne ja taltsutamatu iseloom sai talle saatuslikuks.

Radža oli muuseas ka tuntud suure naistekütina, kes omas pealinnas suure haaremi, milles viibis mitte vähem kui 200 naist, valmis täitma oma isanda soove ja tujusid. Kuid neist kahestsajast nähtavasti ei piisanud seiklushimulisele valitsejale. Ta himustas iga ilusat neidu või naist, keda juhtus nägema. Ei hoolinud sellest, kas iludus oli abielus või vallaline, kas ohver tahtis tulla ta haaremisse või mitte. Vastupanu ta ei tunnustanud. Selline „tõrkuja“ rõõviti lihtsalt ja toimetati vägivaldselt haaremisse. Ta oli harjunud saama, mis tahtis. Omas haaremis radža valitses sama karmi, isemeelse türannina, nagu omas riigis: tema soov ja tahtmised üksi oli mõõduandev.

Shushila, kes kuude viisi olnud radža „soosikuks“, kadus ühel päeval jäljetult. Õnnetu naise salapärase kadumislugu pole kunagi suudetud täieli-

kult selgitada. Liikusid kuuldused, et Shushila olevat ühel päeval esile kutsunud oma käskija meelepaha. Sellest päevast radža lemmiknaine jäi kadunuks ning hirmunud haareminaised teadsid omavahel sosistada, et Shushila olevat Gaputana suvelossi krokodillide tiigis hirmsa surma leidnud. Kuulujutud ulatasid Inglise valitsuseni ning see kasutas juhusust, et isemeelsele radžale pisut näppudele vaadata: Rachim Alam Ahnerale saadeti hoiatus ning suuniti teda kaotama rahva seas nurinat tekitanud betelipähkli maks.

Näitlejanna seiklus

Rachim Alam Ahnera oleks pidanud valitsuse hoiatusse suhtuma tõsisemalt, oleks pidanud teadma, et see tähendas ta piiramatu isevalitsuse lõpu algust. Selle asemel vürst jätkas oma hirmutegusid. Jälle kadus haareminaisi mõistatuslikul viisil. Vürsti hakati nimetama „India Sinihabemeks“.

Möödunud suvel prantsuse näitlejanna Eleonor Dufresne külastas Jashpurnagari. Radža armus meeletult ilusasse eurooplannasse ning ta esines

ametliku ettepanekuga: Eleonore Dufresne asugu tema haaremisse. Noor daam loomulikult vastas eitavalt — ning naeratas seejuures. See naeratus vihastas radžat. Juba järgmisel hommikul m-lle Dufresne oli jäljetult kadunud hotellist, kus oli peatunud. Rachim Alam Ahnera seletas, ta ei teadvat loost midagi, noor daam olevat tõenäolikkult „salaja“ ära reisinud. Briti võimud, kes asusid selgitama näitlejanna salapärase kadumist, sattusid igal sammul raskustele ja takistustele. Eleonore Dufresne jäi kadunuks.

Mõni nädal tagasi Inglise konsul Gaputanas sai kirja kadunud näitlejannalt. Kiri oli ahastav appihüüe: Eleonore Dufresne viibis juba 10 kuud radža haaremis vangis. Oli rõõvitud ja vägivaldselt haaremisse viidud. Vastu oma tahtmist ta pidi olema vürsti „soosikuks“, õnnetu Shushila asetaijtaks.

Nüüd asumaade valitsus astus otsustava sammu, tõstis ametliku süüdistuse jultunud naisterõõvija vastu.

Radža pidi välja andma van- gi, veel enam — too galantne

Venelased Tallinna all

Saaremaa hertsog Magnus Tallinnat piiramas

1570. aasta oli väga segane aeg Baltimail. Orduriik oli varisenud kokku ja naabrid kisklesid tema päranduse kallal. Venelased, poolakad ja rootslased laastasid üksteise võidu kurnatud maad. Vene ehk, nagu teda siis kutsuti, Moskva tsaar Johan Julm tahtis — maksu mis maksab, Tallinna linna oma kätte saada. Ta väed ujutasid üle küll maa ja põletasid ja rüüstasid, mis suutsid, kuid Tallinn oli vallutamatu. Tallinn oli enda annud Rootsi riigi alla, kuna ta sellelt lootis kõige rohkem kaitset segastel aegadel. See vihas tas Johan Julma, et oli Soome lahe põhjaranikul kindlustatud koht, kuhu tema metsikud väed ei pääsenud rüüstama. Algul püüdis ta Tallinnat meelitada vabatahtlikult Moskva võimule alistuma. Selleks mängisid vaheltkauplejate osa kaks tallinnlast-äraandjat, kes olid läinud venelaste teenistusse. Need olid Taube ja Kruse. Mõlemad äraandjad lubasid Moskva tsaari nimel Tallinnale kuldseid aegu, kui aga linn alistuks. Tallinna raad lükkas aga need pakkumised mitmesugustel ettekäanel tagasi. Ei juletud alituda venelastele. Nähes, et kavalusega ei saa Tallinnast jagu, näitas Johan Julm oma õiget nägu. Ta kuulutas Taani kuninga venna Saaremaa halekuulsa hertsogi Magnuse Liivimaa kuningaks, andis temale ühe vürstitütre abikaasaks ja saatis siis Magnuse suure väega Tallinna linna piirama ja oma kuningriiki allaheitma.

21. augustil 1570. aastal ilmus hertsog Magnus 25 000 mehelise vene väega ja mõnesaja saksa ratsanikuga Lasnamäele linna piirama. Enne sõjategevuse algamist, katsus Magnus veel kord õnne rahulikul teel. Ta saatis vahemehed linna väravate ette ja nõudis heaga alistumist, lubades alistumise puhul linnale kõike mõeldavat õnne ja heaolu ning ähvardas tõrkumise korral hirmsa karistusega. Linn lük-

kas aga need pakkumised kindlalt tagasi. Kuid ikka veel ei alanud „kuningas“ sõjategevust, laskis linna üle müüri heita kirjalikke teateid linna kodanikkudele, et heitku need venelastele alla. Ta lubas neile suurt armu ja ähvardas vastupanu korral kõik maha tappa ja põletada. Ei kannud vilja ka seegi Magnuse katse, sest nii kodanikud kui ka raad olid üksmeelselt venelaste vastu.

Otsustati siis linna viimase võimaluseni kaitsta. Tallinna garnisoni ülemaks ja Rootsi valitsuse esindajaks oli sel ajal rootsi ooberst Clas Akeson Tott. Nähes, et linna heaga ikka kätte ei saa, asusid venelased pealetungile. 23. augustil püüdsid piirajad end kindlustada linnamüüri ees asuva Johannese hospitali taga. Seda ei lasknud aga linna kaitsjad sündida ja vaenlased võeti kohe tule alla. Pärast ägedat lahingut pidid venelased taganema. Kuna linlased kartsid, et hospital ka tulevikus pakub vaenlasele linna müüride läheduses head kaitset, siis süütasid nad hospitali kui ka selle läheduses asuva Johannese veski ühes kõrvalhoonetega põlema.

Järgmisel hommikul võttis noor rootsi väeülem Karl Heinrichson Horn Toompea lossis asuvate rootslastega ette rünnaku vaenlase kallale. See rünnak andis häid tulemusi. Vaenlased kihutati tükk maad linna müüride alt eemale. Venelased ei saanud terve jõuga linna kallale asuda, sest neil polnud kuigi palju kahureid. Nii möödus rida päevi suuremate sündmusteta. Venelaste parved olid linna müüride läheduses laagris ja valvasid hoolega, et keegi linnast välja ega ka väljast linna ei pääsenud. Septembrikuu alguseks jõudis venelastele Narvast suur hulk kahureid järele. Nüüd hakkasid nad linna igast küljest maruliselt pommitama. Linna lasti nii kivi-, raud-, kui ka tulekuulidega. Linlased lasksid müüridelt sama ägedalt vastu. 16. oktoobril jõudsid Tallinna alla Moskva tsaari kurikuulsatest opritshnikutest 5000 meest. Need olid seni laastanud ümbruskonna maid. Opritshnikud löid laagri üles Koplisse ja hävitasid seal kasvava ilusa metsa täiesti. Kuna linna ähvardas nüüd ka sealtpoolt hädaoht, põletasid linlased linna kaitsemüüride taga asuva eeslinna maha, et vaenlane majade varjus linnale läheneda ja ennast seal kindlustada ei saaks. See eeslinn koosnes 200 majast ning seal elutsesid peamiselt köiekeerutajad ja kalurid.

Moskvalased said juurde ikka uusi kahureid. Nende jaoks ehitasid nad uusi mullavalle Johaannese veski juurde. Seal lasksid nad siis linna 25 naelaliste kuulidega. Kuigi vene-

India Sinihabe

(Eelmise lehek. lõpp.)

seiklus maksis ta trooni: pidi loobuma Jashpurnagari valitsemisest ja lahkuma maalt, kui tahtis pääseda häbistavast kohtuprotsessist.

Muide — asumisele saadetud vallandatud radža põli pole praegugi kahetsusväärne. Peale oma määratusuure varanduse, mille tohtis kaasa võtta, ta saab Inglise valitsuselt aastas 100 000 naela pensioni.

Kuuldavasti vürst, kes naise pärast kaotanud trooni, kavatsevat peatuma jääda Lõuna-Itaaliasse.

lasi oli palju rohkem kui linnakaitsjaid, linlaste tabav tuli hoidis venelased linnamüüridest aupaklikus kauguses. Nii möödus päevi ja venelased ei suutnud midagi suuremat ära teha. 17. jaanuaril tahtsid venelased hakata linna pommitama ka merepoolt. Selleks vedasid nad oma rasked kahurid Rannavärava vastas asuva suure rōugetehaigla hoonesse. Linlased taipasid kohe, et sealtpoolt ähvardab linna tõsine hādaoht ja katsusid venelasi haiglast välja lüüa. Kuid see rünnak ei õnnestunud ja venelased löid linlaste pealetungi tagasi. Linlased aga ei loobunud nii kergesti oma üritusest. Sama päeva õhtul ründasid nad uuesti rōugehaigete hospitali ja kihutasid venelased seal suure kaotustega välja. Maja aga süüdati põlema, et venelased ei saaks seda enam kasutada.

Veebruarikuu lõpul ehitasid venelased merekalda lähedusse, praeguse Kalamaja tänavate rajooni, tolleaegse nimetusega Reperbahn — tugeva kantsi üles ja hakkasid seal kohe linna tulistama. Ka Rannavärava ette ehitasid nad kolm suurt puutõket, et seal linna pommitada ja linna ka merest äraltõigata, sest linlased olid seni ikka veel kuidagi suutnud säilitada ühenduse sadamaga. Venelased ei saanud age seal kuigi kaua olla, sest linlased korraldasid varsti ootamatu väljasõustu ja kihutasid moskvalased puutõketelt minema ja tassisid palgid linna.

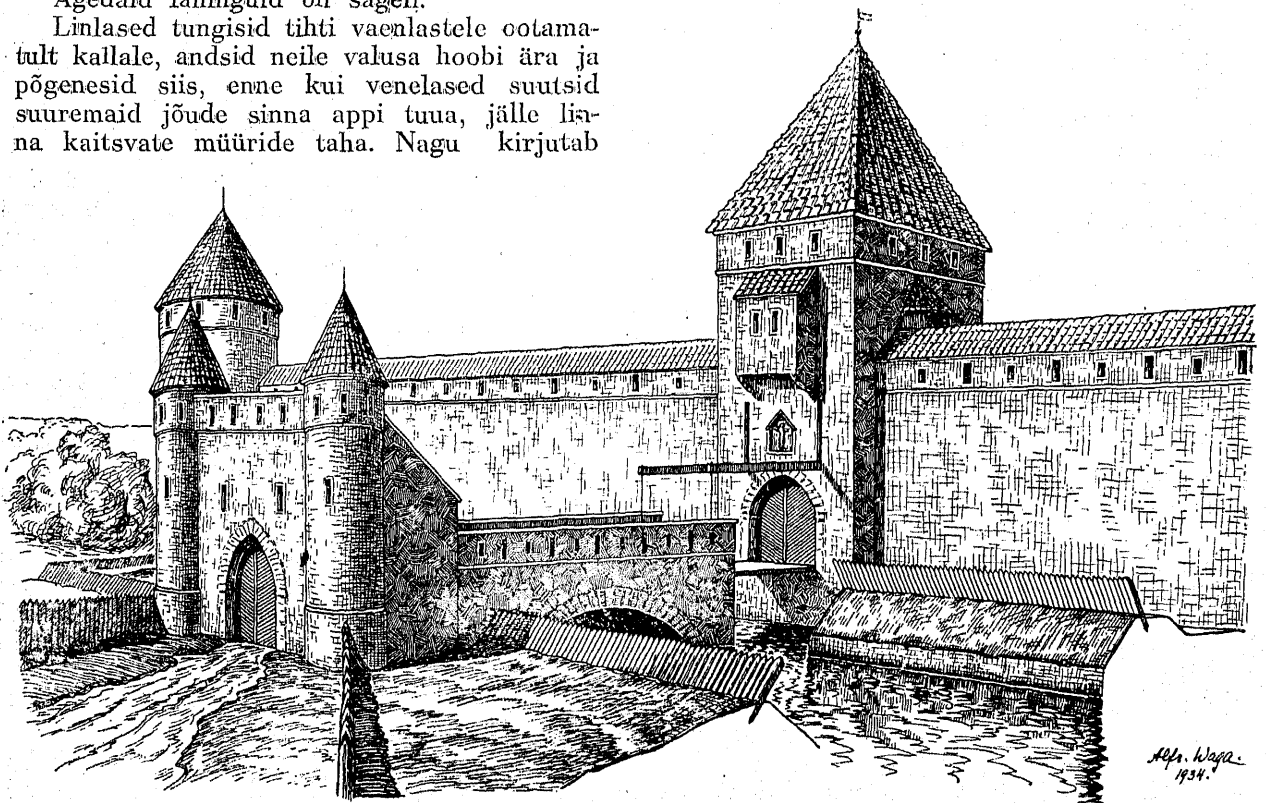
Ägedaid lahinguid oli sageli.

Linlased tungisid tihti vaenlastele ootamatult kallale, andsid neile valusa hoobi ära ja põgenesid siis, enne kui venelased suutsid suuremaid jõude sinna appi tuua, jälle linna kaitsvate müüride taha. Nagu kirjutab

kroonik Russov, kippunud sõdurid, noored sellid ja sulased suure innuga vaenlasele kallale. Ülematel olnud tegemist nende tagasihoidmisega.

Suuremad väljatungimised võeti linlaste poolt ette 5. märtsil kahest kohast korraga: Rannaväravast ja Harjuväravast. Viimase värava juures sai vaenlane suuri kahjusid. Teiste hulgas langes seal ka äraandja Kruse poeg Elert Kruse. Rannaväravast väljatungijad hävitasid ühe vaenlase kantsi täielikult ja vaenlased olid sunnitud põgenema Ülemiste veski juurde.

16. märtsil lõpetas Magnus Tallinna piiramise, sest ta nägi, et ta linna niikuinii kätte ei saa. Ta sõjaväes möllas katk. Nagu kirjutab Russov, kaotanud venelased Tallinna ja Rakvere piiramisel kokku 9000 meest. Linna kaotused olid väikesed nii meeste kui ka majade suhtes. Majade katused olid mitmekordsed ja venelaste kuulid ei suutnud neist läbi lüüa. Linlaste meelcolu ei halvenenud piiramise ajal sugugi. Juba mõni nädal enne piiramise lõppu — 22. veebruari õöl, toodi linna Stettini ja Pommeri hertsogi Friedrichi kiri, milles see linlasi manitses, et ärgu need alistugu ja teatas, et Stettini rahuleping oli juba allakirjutatud. Hertsog avaldas linlastele ka suurt kiitust nende vaprusel eest. 3. märtsil laskis raad linna kõigis kirikutes pidada tänujumalatee-

Tallinna Viruvärav keskaja lõpul (16. sajandi alguses).

nistust, sest linnas ei kahelnud enam keegi, et venelased peavad varem või hiljem linna alt häbiga taganema.

Linnale endale ei suutnud venelased suurt midagi teha. Suures vihas rikkusid nad siis ära kanali, mille kaudu linlased Ülemiste järvest joogivett said. Linlased pidid nüüd tarvitama merevett. Piiramise lõppedes sai Tallinn kuulsaks üle terve Euroopa. Kõik imestasid selle linna suurt vahvust ja julgust.

Nagu alugal öeldud, oli venelastel kaasas ka salk sakslasi. Need olid äraandjad, kes suure maku eest läksid venelaste poole ja tulid nüüd võõraste rüüstajatega oma kodulinna hävitama. Nii oli piirajate laagris keegi pealik Henry Boismann. Tema vend Johann oli aga linlaste hulgas pealikuks. Nii sõdis vend venna vastu. Linnas oli veel mitu selle perekonna liiget: kolmas vend Rötger ja ka mitu õde. Üks linnas olevatest vendadest, nimega Rötger, astus piirajatega salaja ühendusse ja andis vaenlastele linna kaitsjate olukorra kohta väärtuslikke teateid. Ta teatas, et linnakaitsjad surevad rohkel arvul. Lubas ka venelaste laagris olevale vennale teatada, kui linlastele peaks tulema värsket abiväge. Tema oli ka see, kes venelastele soovitas, et nad rikuks ja reostaks ära Ülemiste järve kanali, et linlased sureks veenälga. Raad sai sellest äraandmisest teada ja mõistis ta surma. Ka venelastele tehti surmaotsus teatavaks.

Heinrich Boismann kes äraandjana sõdis oma kodulinna vastu, oli selle segase aja palgasõjamehetüüp. Ta elukutse oli sõdimine, kellele oli täiesti ükskõik, kus ja kelle vastu sõidada. Elu tõi talle veel palju veriseid seiklusi ja ta suri Wendeni lossis, lastes end selle lossiga õhku.

Tallinna linn polnud Magnuse piiramise ajal kuigi hästi varustatud. Linna garnisoniks oli ainult 700 palgasõdurit. Rootsist saadeti abiväeks ainult 300 meest ja ka vähe laske-moona. Just enne piiramise algust kutsuti Tallinnast ära suurem rootsi väesalk. Seega lasus linna kaitsmise raskus peamiselt linna kodanikkude õlgadel. Ja need võitlesid ennast-salgavalt. Nad olid ju kõik võitlustest karastatud inimesed. Eriti vahvasti võitles Mustapeade vendade sõjasalk. Linna kaitsmisest võtsid osa ka eestlased, kes olid põgenenud linna varju. Kroonikud neist küll kuigi palju ei räägi, vaid mainivad ainult lühidalt, et võitlesid kaasa ka mittedakslased. Kuid on teada, et talupojad olid suurel hulgal veriste aegade surve all lahkunud oma kodukohtadest ja hakanud elukutselisteks sõjameesteks. Kodudes polnudki neil midagi teha. Hävitav sõda mõl-las maal ja vaenlaste rüüsteretked olid sa-gedased. Nii hävitati maal majapidamised ja tapeti inimesed. Kes jäi ellu, need põgenesid metsadesse või liitusid mõne sõjaväesalga-

Kõiki

käesoleval aastal ilmunud „Romaani“ numbreid, tellimise peale või üksikult, on võimalik saada „Romaani“ talituselt Tallinnas, Ratas-kaevu tän. 9.

ga ja hakkasid omakord rüüstama. Seda osa maast, kus kindlused olid venelaste käes, loeti Venemaaks. Kindluste kallale väikesed iseseisvalt tegutsevad ja ainult nimepidi Rootsi või Poola teenistuses seisvad väesalgad tungigida ei julgenud, kuid maa rüüstamiseks olid nad küllalt tugevad. Suur osa kodudest lahkunud ja sõjameesteks hakanud talupoegi oli kogunenud ka Tallinna, kus neid peeti vahvateks sõjameesteks. Ja seda nad ka olid. Talupoegade salgad võtsid ette sama hulljulgeid väljasõoste, kui Mustapeade vennadki.

Seekord pääses Tallinn küll ligi 6-kuusest piiramisest tervelt ja võitjana. Kuid kodanikud teadsid väga hästi, et Vene verine tsaar pole sugugi veel loobunud Tallinna ja ka Liivi ordumaade vallutamise kavatsusest. Raad pöördus küll korduvalt abipalvetega Rootsi valitsuse poole, kuid sealt ei tulnud ei rahalist ega ka sõjalist toetust.

Varsti pärast Magnuse piiramist pääses Tallinnas katk uue jõuga lahti. See viis palju inimesi hauda. Linn oli jäänud ka vaeseks, sest Rootsi riik nõudis Tallinnalt võrdlemisi suuri makse.

29. oktoobril 1574. a. avaldas raad kodanikkudele üleskutse, et väljaastpoolt pole kusagilt abi loota ja Tallinn on jätud täiesti tema enda hooleks. Ohverdagu iga kodanik, mis vähegi saab ja suudab. Löödi rahaks kõik hõbe- ja kuldasjad, isegi kirikuriistad. Saksa vürstid oleksid küll Tallinnat Vene võimu sissetungimise vastu aidanud, kuid nad kartsid alatasa suurenevat Vene võimu ja ei julenud ennast Liivi sündmustesse segada.

1576. aastal, kui rootslased piirasid Padise kloostrit, andis Tallinna linn rootslastele abiks hulga mehi, kahureid ja ka laske-moona. See lubati küll linnale tagasi anda, kuid see jäi ainult lubaduseks. Samal ajal esitas Moskva tsaari nimel endine tallinlane ja pärastine venelaste poole ülejooksnud Heinrich Gellinghusen Tallinna raadile nõudmise, et linn tunnistaks enda tsaarile alluvaks ja maksu-maks-vaks. Tasuks selle eest lubas ta Tallinnale tsaari nimel endine tallinlane ja pärastine se andmist viisakalt mitmesuguste ettekäanete all edasi. Linnas endas oli aga otsus ammu kindel: ükskõik missugune ülemvalitsus, kuid mitte venelased.

SIND olen otsinud

ANNE - MARIE - LAND

(5. järg.)

Romaani „Sind olen otsinud“ senine sisu

Ulla Kemp, masinakirjutaja Ledereri autovabrikus, on rohelises veetmas oma sõpradega nädalalõppu. Mererannalt näeb ta oma peigmeest Bob Iserloh'i sõitmas mootorpaadis ühes võõra võluva daamiga, kes osutub kaubamaja omaniku Rodewaldti abikaasaks. Kojusõidul satub Ulla samasse vagunisse, kus asub Bob oma daamiga. Tekib traagiline stseen, mis saab Ullale saatuslikuks. Ta vabastatakse järgmisel päeval ametist. Samal päeval teatab Ullale tema tuttav noormees Rolf Braunsberg, et kaubamaja omanik Rodewaldt vajab naissekretäri, kuhu järgmisel päeval saabki teenistuse. Mõne päeva pärast teatris näeb Ulla jällegi Iserlohi võõra daamiga — Rodewaldti abikaasaga, kuna samal päeval teatas ta Ullale, et õhtul peab viibima mingil koosolekul. See pettus tekitab Ullale rasket piina. Rodewaldt'il on vaja sõita Ameerikasse ja ta võtab ka oma naise Imogeni kaasa. Nendega ühes sõidab Bob von Iserloh. Ka detektiiv Compton sõidab laeval, kuna ta peab silmas Bob von Iserlohi, keda kahtlustab kalli smaragdsõrmuse varguses. Bob aga oli 3 kuud tagasi kihla vedanud, et muretseb endale lady Harringtoni sõrmuse. See ongi tal nüüd kaasas, ta esitab selle kihlveokaaslastele ja võidab hiiglasumma. Juba arvas Compton, et sõrmus on juba kõige lähemal ajal tema valduses, kuid vaatamata mitmele piinlikule vahejuhtumisele ei õnnestunud see. Jõudes New-Yorki, peatub seal seltskond mõned päevad ja sõidetakse edasi Hollywoodi. Siin kaotab Imogen suured summad mängides ja tarvitab võlgade tasumiseks Iserlohi raha, mida viimane saab sõrmuse pantimisest. Selgub ka, et Iserloh on omandanud sõrmuse enda pärandusosa kindlustamiseks. Pärast mitmeid läbielamusi saabub seltskond jällegi kodumaale.

Bob oli muutunud vastu tahtmist punaseks. „Ma ütlesin sulle juba, Imogen — preili Kemp oli teenistuses Ledereri juures. Ta on — nii siis — teataval viisil mu kolleeg. Pole see siis arusaadav, et ma temaga jutlesin?“

Algussignaal kõlas, eesriie tõusis. Proua Imogen vabanes vastusest.

Aga Bob von Iserloh mõtles sama vähe tükist, mida etendati, kui Ulla Kempist, keda ta oli teist korda ära salanud.

Kõik ta mõtted olid täidetud Imogenist, kes näis talle ilusam, meelitavam ja ihaldusväärsem kui kunagi. Ta kirjg kunagise noorus-sõbranna vastu oli ärganud uuesti.

Ta unustas seepärast Ulla, keda ta oli ometi ka armastanud ja ihaldanud. Ta unustas kõik naised, kes kunagi ta elus olid mänginud osa. Ainult teda, oma sõbra naist, nägi ta.

Ning seal oli veel ka midagi muud. Võib olla, et peasi! Imogen oli väga rikas. Kuidas

oli ta ometi lasknud endalt ära näpsata sellise partii!

Ta oli tihti isiklikult fataalses seisukorras. Imogeni raha võiks teda päästa! Ikka ja jälle keerelesid ta mõtted selle punkti ümber.

Kui Rodewaldt teatrist naisega autos koju sõitis, ütles ta tahtmatult kortsutatud kulmudega: „Ma leian, et Bob ei käitu sinu vastu päris nii, nagu ta peaks!“

Proua Imogen tegi läbitungimatu näo. „Kuidas nii?“ küsis ta kergelt.

„Ta teeb sulle sellisel viisil külge, — mida ma kannatada ei või!“

„Ma usun, sa näed liiga mustalt, *my dear* — —“

„Loodetavasti, Imogen — muidu oleks ma pidanud Bobi energiliselt tagasi tõrjuma!“

„Ah, Tom,“ ütles ta naine, kindaid näppides, „räägime millestki muust. Sa tead, kui sa oled armukade, siis oled mulle igav!“

„Armukade?“ Aus imestus kõlas ta häälest. „Sa nimetad seda armukadeduseks, kui ma end kaitsen selle vastu, et mu naiselle kõikjal silmatorkavate austusavaldustega liiga lähedale ei astutaks? Armas Imogen — kui ma oleksin armukade, siis ei oleks mul mingit usaldust su vastu!“

Imogen vaikis ja surus end tihedamini autoturka.

Alles mõne aja pärast ütles ta aeglaselt: „Sa armastad mind ometi väga, *old boy* — —?“

„Kahtled sa selles, armsam?“

„Mõnikord jah, Tom. Sa näitad mulle liiga vähe, kui palju ma sulle väärt olen! — Sa jäätad mind hooletusse — sul on harva aega minu jaoks.“

Naine, nagu mina ei talu seda kaua. Sinul on äri esimesel kohal, kaubamaja neelab kogu sinu huvi. Sa töötad, nagu kõige väiksem sinu ametnikke, varahommikust kuni hiljaõhtuni. Ning seda ei ole sul ometi tarvis!

Sest sa oled rikas, ja mina olen rikas, meil on palju raha, rohkem kui palju, meie võiksime oma elu hoopis teisiti sisse seada!“

Rodewaldt ohkas naeratades. „Oleme siis jälle õnnelikult tagasi jõudnud vana teema juurde...?“

„Jah, —“ ütles Imogen ärevusse sattudes. „Ja mina algan ikka sellest — kuni sa järele annad. Minu vanemad — — minu sõbrannad New-Yorgis on kõik selle poolt. Tulin tagasi New-Yorgist kindla otsusega — läbi viia — iga hinna eest muutust meie eluviisides!“

„Imogen!“ hüüdis Rodewaldt, nüüd samuti oma rahu kaotades. „Kas sa ei saa siis kunagi

mõistlikuks? Mis lapsikud ideed on need nüüd jälle!“

Imogen ei saanud midagi vastata, nad olid jõudnud suvemaja ette, autojuht avas auto-ukse.

Suures eessaalis viipas Imogen toatüdrukule keelavalt ja järgnes, veel kübaras ja õhtumantlis, abikaasale ta töötuppa.

Imogen sulges ukse tihedalt enda taga ja asetus tihedalt mehe ette.

„Tom,“ ütles ta kirglikult, „sa võid nimetada mu soove lapsikuiks, kui sa seda pead õige-ks. Kuid seekord on mul tõeliselt tõi taga. Mina ei suuda elu, nagu senini, taluda — ma ei suuda ja ei taha! Ma ei taha loobuda asjust, millele on mul endastmõistetav nõude-õigus. — Ma vajan — rõõmu — meelelahutust — vaheldust — ma olen veel noor — — —“

„Sa ei tunne tend siis õnnelikuna minu kõrval!“

„Ära moonuta tõsiasi, Tom. Ma võiksin nii õnnelik olla — sinuga! Aga nii — ma olen abielus ja mul ei ole ometi meest.“

Meie juures Ameerikas kannavad mehed oma naise kätel, täidavad nende iga soovi — just nüüd — minu külaskäigu ajal, oli mul jälle juhus pilku heita minu sõbrannade abiellu — nad elavad tõesti kadestamisväärset elu!“

Thomas Rodewaldt astus oma naise ligi, tõstis käega õrnalt üles ta näo.

„Imogen — ma olen ometi ärimees — ma ei või jätta hooletusse oma kohustusi! Ning sul ei ole õieti mingit põhjust kaebamiseks. Ma olen õhtuti alati sinuga — ja kui ma töötan, siis teen ma seda ometi sinu pärast. Ma tahan, et — sa võid mureta elada — — —“

„Aga ma ei vaja ometi enam raha, Tom — meil on ometi küllalt vara, et elada suurel jalal. Ja — et sa õhtuti oled minu juures, sellest ei ole mulle küllalt. Kogu pika päeva pean ma selle eest olema üksi. Mis läheb mulle korda su kaubamaja — müü ära ta — ja läheme reisima!“

„Sa tead, et aastakümneid Rodewaldtide omanduses oleva ettevõtte müümisele ei või mõeldagi!“

Rodewaldt, ärritatud naise mõistmatusest, astus eemale, istus kirjutuslaua taha ja hakkas mängima kirjapressiga.

Imogen aga heitis kübara ja mantli diivanile ning põimides pehmed, jahedad käed ümber mehe kaela, ütles paludes:

„Lase end lõpuks ometi veenda, Tom, et mul on õigus — ma armastan sind ja tahaksin sind rohkem endale saada — tahaksin, et ma oleksin sulle alati vajalik — hommikul ja — keskpäeval ja — õhtul ja — alati — — —“

„Sa ei ole õigel teel selleks, väike Imogen,“ vastas ta tõsiselt. „Sa võiksid mulle olla palju enam, kui sul oleks rohkem arusaamist

minu jaoks, minu ülesannetest, mis mul on täita!“

„Tom, mõista mind ometi: ma igatsen vaheldust ja meelelahutust — mul on igav, Tom!“

„Miks tunned sa nii vähe huvi mu äri ja tegevuse vastu? Sa ei teaks siis midagi enam igavusest!“

Imogen tõmbas järsult oma käed mehe õlult. „Pea ma siis ehk veel huvi tundma kaubamaja vastu?“ küsis ta ütlemata pilka-valt.

Rodewaldt tõusis ohtes. Ta tõstis naise käed oma huultele.

„Ma olen väsinud, mu laps — lõpetame täna selle mõttetu vaidluse. Head ööd, mu armsam!“

„Oo, ei, *my dear* —“ proua Imogen astus võitlusvalmilt ta ette. „Sa tahad jälle vaid põigelda, nagu ikka, kui jutt on sellel teemal. Aga ma nõuan selget vastust — — —“

„Sa peadki selle saama: — ma olen harjunud seda, mida pean oma kohuseks, teostama lõpuni. Aga ole nüüd mõistlik, Imogen — ära lase mul uskuda, et ma olen sinus eksinud.“

Ta tõmbas ägedalt vastupaneva naise oma sülelusse ja suudles teda õrnalt.

„Ühe su soovi võin täna juba täita: sa nõuad vaheldust, meelelahutust — ning seal tuleb mul midagi pähe: ülehomm on Heidelbergis üliõpilaskorporatsiooni aastapidu. Sellesse kuulun ka mina praegu veel „vanahärrana“. Ma pean sinna minema. Sõidame mõlemad, mu kallid Imogen — tahad sa?“

„Heidelbergi?“ küsis Imogen pisut lahke- malt. „Oo — jah, seda tahaksin ma meeleldi näha! Elu ja askeldus sellisel õigel üliõpilas- peol peaks olema huvitav!“

„Näed nüüd! Ja kui sa mulle lubad, et ei tee mulle elu enam raskeks oma täitmatute soovidega, siis tahan ma, kuigi mul on väga raske olla sinuta, veel midagi teha: sa jutustasid teie klubipeost Cannes'is, ütlesid, et sinu ameerika sõbrannad lubasid sellel peol olla — see peetakse vist veel sel kuul?“

„Kolme nädala pärast — — —“

„Sa võid ka sõita Cannes'i, kui seda nii väga tahad — et sa näeksid mu tõsist tahet täita su soove!“

„Ja sina? Sa saadad mind?“

„Võib olla laseb see end korraldada, Imogen...“

Teataval määral lepitatud läks Imogen oma buduaari. — — —

Heidelbergi reis täitis kõik proua Imogeni lootused.

Ta oli vaimustatud Neckari-äärse linna ilust, vaimustatud üliõpilaste rõõmsast vastuvõtust, suuril silmil seiras ta talle täiesti uusi üliõpilaste kombeid — ta oli õnnelik neist austusist, mis talle kui Rodewaldti abika-

sale osaks said, imestusest, mis äratas tema pikantne ilu.

Imogen tundis end oma sõiduvees, ta oli vahva ja naljatlev, — teiste rõõmsalt — ülimeelik meeoleolu kiskus teda kaasa.

Aga ka Thomas Rodewaldt, muidu nii kaine ja külmalt kaaluv ärimees, oli haaratud nagu mingist joovastusest.

Mälestused oma üliõpilaspõlvest, muretult rõõmsatest tundidest — täis sügavalt tuntud ilu, tõusid ta hinges — pildid, mida uskus juba ammu ununenud, hävinenud olevat — elus täis tööd ja kohustusi.

Ta tundis end nagu lahti kistuna senisest maailmast, veri jooksis kiiremini soontes, ta ei olnud enam mingi tõsine kauubamaja omanik Rodewaldt, ta oli vaid rõõmus, peaaegu ülimeelik inimene täis naljakaid mõtteid, ta naeris, ta pidas kõnesid, ta laulis vaimustusega kaasa ammutuntud üliõpilaslaule.

Enam kui üks kord noogutas talle proua Imogen säravil silmil.

Nii meeldid sa mulle! ütles ta pilk. Nii armastan ma sind!

Ning Rodewaldt tabas end mõttelt: tal on ju õigus — õieti on tal tuhat korda õigus! Meie oleme noored, joobnustavalt noored oleme mõlemad veel!

Meie peame elu maitsema, kõik rõõmud kulutama loodanguni.

Ta oli teinud oma elu seni väga raskeks, koorem koorma peale, kohustused kohustuste peale — nii oli ta ladunud oma õlule — ning talle polnud ju seda õieti vaja! — Ta oli väga jõukas, üks rikkamaid Eilenburgis — niisiis milleks, milleks?

Selles meeolelus leidis teda proua Imogen, kes riskeeris uue rünnakuga, ja Rodewaldt oli lõpuks valmis võtma kaalumisele ta ettepanekud.

„Tundsids sa end hästi täna, Tommy?“ küsis Imogen, kui nad tagasiteel istusid vaguni kupees.

Ja kui mees noogutas, sõnas Imogen: „Nii ilus võiks meil alati olla, kui sa ainult tahaksid! Mõttele ometi tõsiselt järele, Tommy —“ Imogen oli tark küllalt, et mõista — täna — just täna võis mehelt midagi saavutada.

Ta kõneles palju ja oli armas ja õrn, ning lõpuks paistiski mehele, kui oleks elu, nagu kujutas seda Imogen, ainus elamisväärtus.

„Võibolla ei tarvitse ma sugugi ära müüa kaubamaja, Imogen,“ kaalutles ta järeelmõtlikult.

„Ma võiksin selle üle anda vennapojale. Ise ma võiksin ärist paariks aastaks tagasi tõmbuda.“

„Oh, Tommy,“ hüüdis naine õnnelikult, „ning siis läheme reisima, maailma vaatama ja ainult iseendale elama!“

Ta põimis käed juubeldades ja naerdes

ümber mehe kaela, puistas teda üle õrnustega, ta hüppas nagu vallatu laps, kelle suurim ja igatsetuim soov sai täidetud.

„Tommy — *darling* — *my boy* — sa ei kahtse seda kunagi — ma armastan sind — ja Cannes'i sõidame nüüd kindlasti koos, jah?“

„Jah, Imogen, jah —“

„Ning täna õhtul, kui koju jõuame, pühise-me kohe otsuse, jah? Läheme Hebbels'i restorani — ainult meie kahekesi — joomme sektit — ja lööme kokku — ilusaks, rõõmsaks tulevikuks!“

Mees lubas talle kõik.

Septseti tuhandeid plaane, ja nii kadus tagasitee.

Aga kõik läks teisiti...

Eilenburgi vaksalis kohtas neid Rodewaldti pearaamatupidaja.

Ta kummardus tõsiselt: „Mul on kahju, härra Rodewaldt, et ma teid veel täna pean tülitama. Tungiv asjaolu — — tohiksin ma teilt paluda pooltundi tähelepanu?“

Imogen kärsutas vihasele huulile. „Teie ei lase mu mehel isegi hinge tõmmata, härra Brand — —“

„Ma kahetsen seda ise väga, armuline proua — —“

„Noh, siis tulge meiega ühes koju, Brand,“ ütles Rodewaldt. „Mul on veel tunnike aega.“

Siis leidis Rodewaldti töötoas aset pikk jutuajamine.

Brand seletas, esitas kõiksuguseid pabeleid, ning kaubamajaomaniku nägu muutus ikka tõsisemaks.

„Peab kohe midagi ette võtma, härra Rodewaldt,“ lõpetas vana raamatupidaja. „Oleme üle arvestanud — Remsfeldi harukaupluse ehitamine on neelanud rohkem raha kui eeldasime.“

„See on saatuslik — väga saatuslik,“ ümises Rodewaldt, lõug toetatud kätele. Ning raamatupidajale avameelselt otsa vaadates, ütles ta: „Kahekordselt ebameeldiv on lugu seepärast, armas Brand, et ma kavatsesin kaubamaja üle anda teistesse kättesse — —“

„Teie tahate —“ kogeles vanamees mõistamatult.

Rodewaldt noogutas. „Tahtsin paar aastat olla vaba mees — reisida, pisut elu nautida —“

Brand istus sõnatult tugitoolis, ainult ta silmad ekslesid häiritult läbi toa ning jäid lõpuks rippuma laua kohal olevale suurele õli-maalile.

Seal sirgus ta kangeks ja ütles tõsiselt ning manitsedes: „Härra Rodewaldt — ma olen vaid teie firma teenija — aga ma pühendasin juba teie härra isa eluajal kogu oma jõu ärile — ma tundsin teie isa nii, nagu vaevalt keegi teine — ma tohtisin kord, kui võitlesime külge külge kõrval prantslaste vastu — päästa ta elu...“

Härra Rodewaldt, ma ütlen seda kõik selleks, et teie mõistaksite, miks ma endale julguse võtan neis asjus kaasa rääkida: ma ei tea, kas teie talitate oma isa vaimus, kui teie nüüd, just nüüd jätate äri maha! Kohustus on üle kõige! See oli õndsas härra Rodewaldti motoks...“

Thomas Rodewaldt vaikis hetke.

Ta istus ettekummardunult laias tugitoolis, ta näojooned olid pingutatud järelemõttlikult. „Kord tõstis ta kuulatades pea, kui üleval liikus Imogeni buduaari uks. Siis rändas ta pilk üles suurele maalile, mis kujutas ta kadunud isa.

„Jah, vanahärra — sul on õigus,“ pomises ta. „Kohustus on üle kõige! Ning ma poleks väärt sinu pojaks, kui ma nii halvasti käituksin sinu ja su esivanemate aastakümnete tööga saavutatud pärandusega!“

Ta näojooned pehmenesid, ta tõusis ja ulatas vaba ja avameelse pilguga vanale raamatupidajale käe.

„Ma tänan teid, ustav sõber,“ ütles ta liigutatult. „Teie näitasite mulle otsustaval tunnil õige tee. Hetk, nagu praegune, ei vajaks tõesti mingit järelemõttlemist, on ilmselt selge, mis on minu kohus! — Ning asja juurde,“ jatkas ta, laskudes harjunud ärimehelikku tooni. „On vist parim, kui veel täna õhtulläbi harutame kõik sammud, mis ette võtta. Ma palun teid meiega koos õhtust süüa, ja siis läheme kontori.“

Rodewaldt läks naise buduaari. See oli tühi.

Siis tõusis ta mööda treppi teisõle korrale ja astus Imogeni magamistuppa.

Imogen lebas diivanil, silmad punaseks nutetud, käed vihaseks rusikas.

„Imogen,“ algas mees.

Naine pöördus kähku ta poole ja katkestas teda kurjalt:

„Sa ei tarvitse mulle midagi enam öelda — ma istusin oma buduaaris ja olin sinu ning Brandi vahelise jutujamise tahtmatuks tunnistajaks. Ma tean kõik!“

„Ning sa ei mõista mind?“

„Mis peaksin ma mõistma? Et sa oma sõna ei pea? Et sinu lubadus oli vaid ilus kõnekäänd, mitte midagi rohkem! Ning seda pean ma mõistma?“

„Aga, Imogen — minu kohus on nüüd jääda oma paigale!“

„Sinu kohus!“ hirvitas naine. „Loomulikult, sinu kohus on kõrgem kui su naine — ta oli alati kõrgemal!“ Ning nutma puhkades, viskus ta jälle diivanile: „Milleks olen ma sulle õieti? Milleks ma abiellusin sinuga, kui mulle sinust ometi midagi ei jää?“

Rodewaldt püüdis heastades haarata ta kätt. Aga Imogen tõukas selle tigidalt tagasi.

„Ma ei taha midagi kuulda — mitte midagi! Mine oma kontori! Oma kaubamajja! Oleksin seda varem teadnud: abiellusin dr. jur. Thomas Rodewaldtiga, aga mitte — kaubamaja direktoriga!“

„Imogen — sa oled ärritatud, ma mõistan seda! Sa pead nõustuma vältimatuga! Ühel päeval saad sa aru, et ma ei võinud teisiti talitada. Ja nüüd jätan ma su pigem üksi —“

Ta taktis minna.

Aga kahe sammuga oli naine ta kõrval, pani käe ta õlale.

„Tom,“ ütles ta ähvardades. „Mõtle hästi, mis sa teed! Sa tead, ma ei lase endaga nii käidelda! Sa seisad valiku ees: kaubamaja — või mina!“

Mehe silmad olid tõsised, kui ta nüüd naise poole pöördus.

„Kui Rodewaldtid seisavad alternatiivi ees kohustus või armastus —“ ütles ta raskelt, „siis valivad mehed alati — kohustuse!“

Imogen laskis käe ta õlalt langeda, ta ilme muutus jääkülmaks.

„Hea küll!“ ütles ta rahulikult. „Kui sul ei ole aega minu jaoks, siis palun Bobi, et ta oleks mulle seltsiks. Ta ei ütle, kindlasti mitte, „ei“, kui teda palun minuga sõita ühes Cannes'i!“

Hetke kõhkleks Rodewaldt. Siis ütles ta sama rahulikult:

„Mul ei ole midagi selle vastu, kui Bob lähemal ajal, mil ma tööga väga koormatud olen, su aega aitab viita.“ Ning erilise rõhuga lisas ta: „Bob on ju minu sõber!“

Proua Imogen vaatas talle imelikult virvendavate silmadega järele, kui ta lahkus toast. —

Järgmisel hommikul helistas ta Bob von Iserlohile.

„Tahaksin täna sõita Kronbachi, Bobby,“ ütles ta. „Thom vajab aga autot. On sul aega omas autos mind sinna sõidutada? Meie võime siis hiljem kella-viie-teeks minna „Esplanadi“.“

Bob von Iserloh oli kohe nõus.

Veerand tunni pärast seisis ta auto Rodewaldti maja ees.

Imogen kirjutas mõned read oma mehele ja jättis need ta töötuppa kirjutuslauale.

Rahuldatult naeratades läks ta trepist alla...

„Näeme veel, kes on tugevam!“ mõtles ta jonnakalt.

„Väga armas sinust, Bob, et sa mulle oma aega ohverdada,“ ütles Imogen, kui Iserloh tervituseks üle ta käe kummardas.

„Ma pidin juba ammu sõitma õmblejanna juurde, aga mul polnud senini mahti selleks. Sa tead, ma lasen oma rõivad teha vana harjumuse tõttu Kronbachi.“

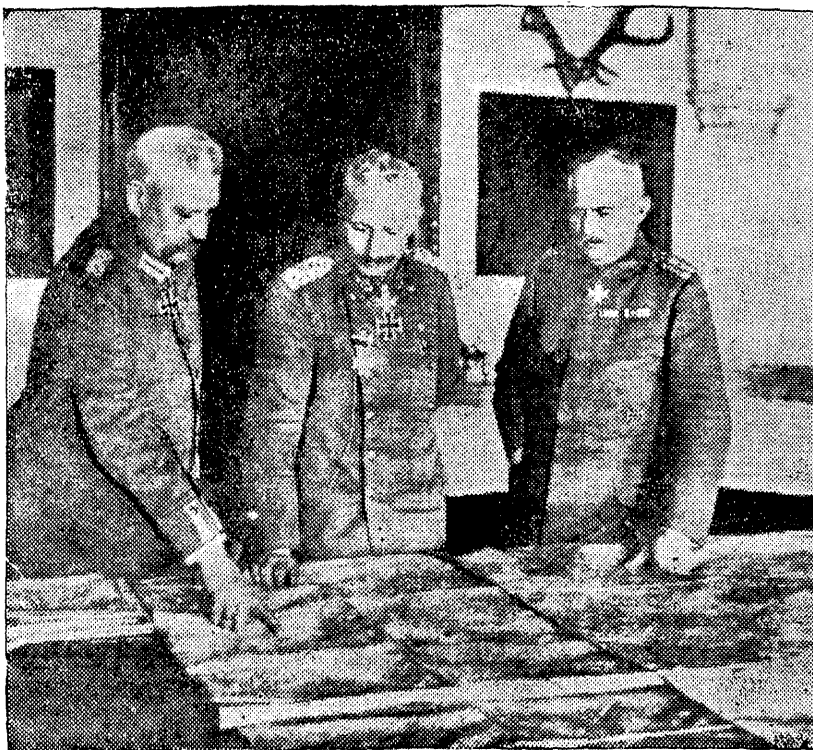
Venelaste saamatuse ülim tipp

Saksa riigipresidendi Hindenburgi, maailmasõja-aegse Saksamaa väejuhi surma puhul on kõikide sakslaste isamaalik vaimustus koondunud mälestusile Hindenburgi kuulsamast operatsioonist — võidust — Tannenbergi lahingust.

Kuigi meile, kellede isad ja vennad tolalajal võitlesid Vene väes, Tannenberg ei tähenda muud kui ikka ja ikka jälle tolleaegsete vene väejuhtide saamatust ja asjatult valatud sõduri verd, peab seda võitu kirjutama suurelt osalt Hindenburgi õige olukorra taipamise arvele.

Neil päevil, 26—31 augustini 1914. a., mil kestsid lahingud Tannenbergi lähedal, oli Saksa vägedel endal väga kibedad päevad läänerindel, kui ka idarindel, sest vene vägede edukas pealetung pani sakslasi tõsiselt kartma. Samsonovi väe liig huupi edasitungimine, ilma et vaenlase plaanidest vähematki teatud, sai hulkadele venelastele, kellede hulgas oli ka palju eesti vendi, saatuslikuks.

Hindenburg, jättes läänerinde täiesti nõrgaks, tõi sealtrong rongi järele sõjavägesid itta, et edasitungivatele vene-

Ajalooline pilt maailmasõja päevilt: Hindenburg, Vilhelm II, Ludendorff.

lastele vastu panna. Peagi nägi ta ära venelaste nõrga seljatanguse ja hakkas sihikindlalt katseid tegema demonstratiivse hoobi andmiseks Samsonovi armeele, suure hädaga kaitstes end teiste vene väeosade vas-

tu. Kuna Samsonovi vägi üha läände tungis, hakkasid sakslased talle andma hoop hoobi järele külgedelt. Mitte taibates õiget olukorda — luure nõrkuse tõttu, nagu seletaavad mõned asjatundjad — tungisid

Imogen võttis istet Bobi kõrvale, kes istus rooli taga. —

Kui Thomas Rodewaldt kella seitsme ümber koju tuli, siis selgus talle, et ta naine oli enne lõunat välja sõitnud ja veel mitte tagasi tulnud.

Oma töötoas leidis ta sedeli: „Olen Bobiga Kronbachis. Proov õmblejanna juures. Tervisi — Imogen.“

Vihaselt kortsutas ta sedeli ja viskas paberikorvi.

Mis tahtis Imogen? Lahutust? — Või teda ainult ärritada, — alandada?

Ta loivas rahutult toas edasi-tagasi. Veerandtund kulus veerandtunni järele. Imogen ei tulnud.

Rahutus haaras teda.

Ning samuti kibedus ja kurbus. — Miks — miks Imogen ei püüdnudki teda mõista?

See oleks ju nii kerge ölnud — see oleks võinud nii ilus olla!

Eksis ta temas tõesti nii väga, kui ta temaga abiellus?

Kas polnud siis Imogen midagi muud kui egoistlik, lõbustustejanuline ja ainult enda soovidele mõtlev naine?

Kell kaheksa!

Imogen oleks pidanud juba ammu jälle siin olema.

Seal kõlas auto topsutamine tänava vaikuselt. Kohe selle järele kuulis Rodewaldt, kui teener avas majaukse. Kõlas Imogeni hää.

Järgmisel hetkel astus ta tuppa.

Rõõmus, säravas tujus, ilusam kui kunagi. Vabalt, nagu poleks midagi juhtunud.

„Ah, sa oled juba kodu, Tom? Ma tõttasin nii väga — head õhtut, mu poiss — tule, suudle mind ruttu! Ära vaata mulle nii, sina — —!“

Rodewaldt laskis mõne sekundi endale mõjuda heameele, vaimustuse ja elavuse pilvel. Ta silmad jõid endasse Imogeni kuju: nagu

venelased veelgi edasi, nii et sakslastel õnnestus neid täielikult ümberpiirata. Vene väejuht kaotas täielikult pea, rabas siia-sinna, sakslased oma järjekindlusega raiusid aga pihta. Kahurtuli oli masendav ja lõpuks katsus iga vene sõdur omal jõul pääseda sakslaste käest, aga oli juba hilja. 90.000 meest, kes lahingust pääsesid, andsid end vangi.

Kuna maailmasõjast eestlasi väga palju osa võttis — ainult ohvitsere oli 3000 ümber, kõiki kokku umbes 100 000 meest — siis oli küllaltki neid eestlasi, kes pidid kaasa elama selle juhvide juhatusel peetud sõjakäigu. Pärnumaal, H. asunduses elab praegu asunik, kes ka tol korral vangi „langes“.

Hindenburg andis selle võiduga vene vägedele peaasjalikult moraalse hoobi, millest pihta algas vene väe meeoleolu langus. Iseendast ei tähendanud ju suurele Vene väele ühe armee kaotus ei tea kui palju. Ja teiseks said sakslased ise uut hoogu, mis nähtub juba sellest, et selle võrdlemisi tähtsuseta võidu pärast veel siia maani juubeldatakse, nagu polekski neid nelja ja poolt miljonit, kes sakslastest oma elu

kaotasid ilmasõjas. Hindenburg aga jäädvustas oma nime maailma ajalukku kuulsa kindralina ja väejuhina, mida ta ka tõepoolest oli. Eriti seetõttu, et oma piiratud jõude oskas ära kasutada maksimaalselt.

Kuna Samsonov oli Hindenburgile liig nõrgaks pähkliks, siis pani viimase sära selles sõjalises malekäigus end täielikult maksma. Samsonovi armee esiteks oli mitu päeva hiljem kui määratud, alustanud pealetungi. Üle piiri minnes hakkas sakslasi lihtsalt ajama taga, kuna endal puudusid õiged luureandmed. Kui sakslased olid juba pääsenud seljataha, ja 28. augustil 1914. a. Samsonovi seisukord oli juba päris räbal, ta veelgi unistas edasitungist läände, tehes selleks ettevalmistusi. Õhtuks oli aga kogu armee ise täiesti sisse piiratud. Vahepeal oli aga Vene 1. armee kindral Rennenkampfi juhatusel Samsonovit abistama hakates asunud Hindenburgi vägedele peale tungima, nii et viimane 29. augustil enam Samsonovi taga ajada ei saanudki, vaid Rennenkampfiga võitles. Seda olukorda ei osanud Samsonov kasutada. Ta ei olevat teadnud isegi kus ta väed asuvad. Staabiga au-

tol ringi eksides kohanud ta Orlau juures üht oma väeüksust, kus pool päeva seda juhtinud. Siis saadud mehele viimaks selgeks teha, et juhtigu ikka tervet armeed, aga mitte väikest osa sellest. Vahepeal olid sakslased väikeste jõududega kõik teed ümberringi oma kätte võtnud. Sakslastel olnud neljakümne kilomeetri peale ainult kaks ja pool diivisi väge, millest aga Samsonovil midagi teada polnud. Sõitnud isiklikult autoga mööda teid siia-sinna — igalpool sakslased ees! Mushakenis — sakslased. Ladeckisse — seal jälle sakslased. Ta oleks võinud need kergesti eest ära lüüa, kuid oli juba liig heidutatud — otsustas autot maha jätta, kasakad laiali saata ja andis teada, et igatüks katsugu ise vangilangemisest pääseda! Ja ööl vastu 30. aug. laskis end maha, nähes armee kohutavat kaotust.

Vahepeal olid väejooksikud rinde juhatajale kindral Shilinskile toonud hirmutavaid teateid, ja see käskis abiandmise sissepiiratuile panna seisma. See ebamäärane samm kindlustas Hindenburgile võidupärja võrdlemisi kergelt, kui- gi ta selle oli ära teeninud.

ta seal seisis, kinnastatud käed kokku põimitud, kui ei mõistaks ta enam maailma ja elu, seepärast — et abikaasa vaatles teda tummalt, ilmse pahameelega otsustavail näojoonil.

Naise suuris silmis peegeldus elektrilampide valgus, ta seisis toetunult kirjutuslauale, hüppevalmis, nagu võib olla vaid naine, kes on ette valmistatud oodatud süüdistusele.

See süüdistus tuligi nüüd järsku üle Rodewaldti huulte.

„Usud sa, et ma abiellusin selleks, et kogu õhtu ükski olla? Kas see pole sulle selge, Imogen, et naine ei ole kellegi ilunukk, vaid tal on ka kohustused?“

Mul on õigus sinult nõuda, et sa kodus oled, kui ma töölt tulen!“

Imogen kõverdas pilkavalt suud.

„Nii — mõtled sa? Mis kujutled sa endale õieti, Tom? — Kuidas võid sa endale lubada — nii rääkida minuga?“

„Lubada? Oma naisega?“

„Oma naisega! Mis tähendab: oma nai-

ne? See on nii rumal kõneviis, nagu oleks naine mõni portsigar, mida vaadeldakse kui omandust. Minu naine — minu mees!“

Mina olen naine, mina olen proua Rodewaldt — aga mitte sinu jahikoer ega portsigar.

Ta kiskus kübara lühikeseks lõigatud juustelt ja viskas selle toolile.

Thomas raputas uskumatult pead. „Kust oled sa jälle lugenud sellist rumalust?“

„Lugenud? — Ma ei võta midagi raamatust! Ma teen iseseisvalt oma otsusi. Aga sa ei võta mind kunagi tõsiselt — —“

„Saan ma siis seda, Imogen? Ja kas ei tahaks ma siis seda? — — Ah, Imo, kui sa ometi lõpuks tahaks olla armas, arusaaja naine, nagu ma teda vajan!“

Imogen kattis kõrva kinni. „Juba jälle vana lugu! Nüüd tahad sa kohe öelda: meie armastame ju ometi teineteist, Imo, meie võiksime olla nii õnnelikud!“

(Järgneb.)

Araabia teadlane meie naistest

Tallinnas viibis läbisõidul püramiidide maa Egiptuse kodanik Bihr Farès, keeleteaduse doktor. Euroopa haridusega ja Euroopa kommetega mustasilmaline kõrvepoeg. Palju reisinud ja veel enam näinud. Läbistanud Euroopa, tunneb Aafrikat ja Aasiaski on kui kodus. Eestisse saabus seepärast, et tutvus Pariisis — veetleva blondiiniga Tartust.

Dr. Farès, meeldiv ja vaikukas vestleja, kel mitmekülgsed teadmised (kirjutab oma lehele Kairos tuliseid vaidlusartikleid kultuurküsimusis, arvustab kirjandust ja kunsti), evib haruldase omaduse: ta on avameelne ja julge. Ta soontes tuksub veel esiisade kõrve veri, mis avaldub ta kõhklematu väljendusis Eesti naise aadressil.

„Kui mina oleksin mees Eestis,“ ütles araabia gentleman, „ei annaks ma neile nii palju vabadust kui teie siin. Teie naised liiguvad kõikjal ilma meheta. Isegi abielunaised! Meil kuulub naine abielludes ainult oma mehele. Teil tantsivad naised ka võõraste, esitlematute härradega. Meil ei lähe nad ühegi võõra mehega tantsupõrandale. Teil istuvad naised avalikes kohis, nagu kohvikuis, ilma meessaatjateta ja suitsetavad. Meil oleks selline teguviis äärmiselt ebasobiv. Teil omavad naised enne abiellumist suhteid, armuvahekordi. Meil ei tuleks selline naine enam abielukandidaadinä üldse küsimuse alla. Teil flirdivad abielunaised sama palju kui Prantsusmaal, omavad armukesi ja teie mehed suhtuvad sellele ükskõiksusega. Meil — jah, vana seaduse järele võib mees truuenduseta naise surmata. Kuigi see nüüd on

Bihr Farès

keelatud, ei loobuta sellest vana, heast kombest täielikult. Ei, teie naised on meie jaoks liiga iseseisvad, liig vabad! Seepärast ei oleka abielu eurooplastega meil kunagi õnnelik. Meie nõuame naiselt abielus täielikku kuuluvust vaid ühele mehele. Eurooplased ei soostu kunagi sellega. Nad tahavad meeldida ka teistele. Kuigi see meeldimistahe vast ehk piirduks vaid süütu koketeriaga, on sellest küllalt, et meie juures hävitada abieluõnne.

Võib olla on teie naised nüüd võrd vähe seksuaalsed, et neile võib lubada selliseid vabadusi. Meie tulised, kuigi vooruslikud, naised kasutaksid sellist vabadust kindlasti ülemäära.

Ma ei eita, et blondid ja valge, pehme nahaga naised

avaldavad lõunamaalasele alati väga erutavat mõju, ent abielu võib olla õnnelik vaid kahe lõunamaalase vahel.“

Kuulsime veel, et Egiptuses leidub küllalt haaremeid, kus naised närbuvad oma käskija ja isanda ootel. Külaline jutustas ka, et egiptlanna on võõraste vastu külm ja uhke. Rahvas on seal üldiselt väga tolerantne. Isegi juute ei vihata. Valitsusesgi leidub semiite, kel kõrged ülesanded. Rahvusprobleemid piirduvad seal vaid võitluses vallutajarahva, inglaste vastu, mille ülevõimust haritlaskond tahab vabaneda. Kuningas Fuadi vastu asutatakse salaseltsse, milledest üks, „Roheline särk“, on saavutanud suure poolehoiu. Kuningas elab hiilguses ja säras, mis tekitab rahvas tulise viha tema vastu. Üldiselt aga valitseb Egiptuses hea majanduslik seisukord ja rikkaid inimesi leidub suuremal arvul. Need saadavad oma lapsed Euroopasse saama kasvatust ja euroopalikke vaateid.

Kalduvus.

„Teie ei joo sugugi, mu sõber?“
„Ei tohi. Pean ettevaatlik olema: alati, kui tarvitan alkoholi, tekib mul ninast verejooks.“

„Oh seda ma tunnen. Minu juures on see samuti. Alati lõpeb joomine väikse lahinguga.“

„Kunagi ei abielluks ma mehega, kes enne endale aru ei anna, mis ta teeb.“

„Nii siis teie, armuline preili, olete otsustanud kindlasti vallaliseks jääda.“

„Mis see peaks tähendama: alati, kui meie ükski oleme, tõendad mulle, et olen sinule terve ilm. Nüüd aga teed sina lakkamatult silmi proua Põdrale!“

„On kaks ilma, Uus ja Vana maailm!“

Väljaandja Jakob Loosalu.

„Romaan“ ilmub 2 korda kuus. Toimetus ja talitus Tallinnas, Rataskaevu 9. Postkast 193. Kõnetr. 460-48. „Romaan“ maksab tellides: 3 kuu peale kr. 1.50, 1/2 aastas 3 kr., aastas 6 kr. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasut

J. & A. Paalmann'i trükk, Tallinnas, V. Karja 12. 1934. a.

Vastutav toimetaja Johannes Lauk.

Üleminek suvest sügisele

Kostüümid välja!

Sügise esimesi tunnuseid rõivastuse alal on kostüüm, jaki ja kuue hülgeaeg. Kostüümi muudatused piirduvad vähestega. Piha kõrgus, revjäärde laius, kuue pikkus — need on ainsamad vahelduvad nähted. Ka riide värv annab pisut eelmisest aastast erineva mulje.

Esimesed teated välismaade moekeskustest kõnelevad, et musta ja must-valge võidukäik jätkub endiselt, kuigi roheline ja pruun ähvardab tõrjuda tagasihoidlikud värvid tahaplaanile. Diagonaale, musterdatud kaarsoosid, triibulisi villaseid kostüüme tahetakse sel sügisel tuua turule. Uudsusena mainitakse materjalest uduvillast riiet, võrdlematut pehmet riiet, mille paeluv nimetus meelitab kindlasti naisi katsestama kostüümiga sellest linnupoja pehmusega riidest.

Mainimist väärrib, et kostüümide jakid osutavad silmanähtavat lüheneamise tendentsi. Meie ilmastikus tuleb sellesse nähtesse suhtuda ettevaatusega. Sooje sügispäevi on meil niivõrd vähe, et ülilühikene jakk osutub ebapraktiliseks, sellest hoolimata, et ta sobib saledale naisele enam kui hästi.

Moe piasasju

Lehv ja jälle lehv.

Saksa moeateljeed on käesoleval suvel sattunud otsa lehvite hullustusse. Kui Pariis juba ammu loobus lehvide õhulisest koormast, propageerib saksa endiselt toda naiselikkuse atribuuti. Lehvid kõikjal. Lehvid õlal, lehvid seljal, lehvid rinnal, lehvid kaelaavauses, lehvid vööl — lehvide mania on saksa moeloomingute suvehaigus. Lehv kehastab ennem tungi noorusele kui naiseliku joone igatsemist. Sakslased näevad lehvits võidulaulu maskuliinse joone hävitamise puhul, kuid liigselt tarvitatuna kujutavad lehvits üksikuid, disharmoonilisi noote, mis kisavad lõikavalt saavutamatu kooskõla järele. Lehv kuulub noorusele, kuid ei ole paraku noorendamisabinõu. Seepärast peab küpsem naine, kelle kehavormid on ületanud plikaaliku saleduse ajajärgu, suhtuma lahiste silmadega lehvits pahedele. Lehvits lehvikuga vaid seal, kus vajatakse veel suunanäitajaid laial tuleviku teel. Need, kellel elurada juba tuttav, valivad kaunistusi, mis kõnelevad saavutatud arenguastmest, sisaldavad elutarkuse aforisme.

Mustast lakist

kantakse jälle kübaraid. Enamasti omavad lakk-kübarad laia äärt ja võrdlemisi madalat põhja. Ka vilt-kübaraid kantakse lakkpaelaga.

Neljanurgeline

on uusim kaleavause kuju. Tavaliselt kantakse ka neljanurgelisi kraesid kas pitsist või riidest. Üksluisuse vältimiseks kaunistatakse valge krae kas mustade nõõpidega või palistusega.

Koetud keebid

ja lühikesed jakid moodustavad hilisuve-õhtudel meeldiva, kuid mitte talika lisanduse naiste rõivastuses. Villane trikoo on samuti sobiv materjal kolmveerandpikale mantlile nedingotelõikega.

Juuste hoidmiseks

siledaina on praktiline leidus, koetud n. n. poolkübar, mis tihedalt liibub laubale ja elastse kudumisviisi tõttu püsib hästi paigal.

„Romaanis“ nr. 14 ilmunud mõistatuste lahendused.

Ristsõnad.

Paremale: 1. Are. 3. Koe. 5. Fee. 8. Maine. 9. Isand. 10. Asula. 12. Lai. 14. Ase. 15. Lot. 16. Aspe. 18. Mi. 19. Ikaldus. 21. Usin. 24. Hai. 26. Auk. 28. Isa. 29. Kasak. 30. Kukur. 31. Kraan. 32. Alt. 33. Ets. 34. Ime.

Alla: 1. Ambla. 2. Ratas. 3. Kera. 4. Eile. 5. Fa. 6. Enno. 7. Edith. 11. Usaldus. 13. Ipiki. 15. Lissi (Arna). 17. Eka. 18. Muu. 20. Ohaka. 22. Islam. 23. Naine. 25. Agul. 26. Aare. 27. Kaks.

Ristsõnad.

Paremale: 1. Nahum. 5. Salme. 8. Särev. 9. Ohio. 11. Matt. 13. Toon. 14. Raja. 16. Ado. 17. Eha. 19. Ham. 20. Lub. 21. Hai. 22. Rae. 24. Evi. 25. Fil. 27. Anto. 29. Etna. 30. Kull. 32. Siig. 33. Gogol. 34. Traat. 35. Lelle. Alla: 2. Anood. 3. Usin. 4. Mäo. 5. Sem. 6. Avär. 7. Matja. 10. Hooletu. 12. Tahiti. 13. Taara. 15. Ambla. 17. Ehe. 18. Ahi. 23. Ankur. 26. Ingel. 28. Olga. 29. Eile. 31. Lot. 32. Sol.

Diagonaal-mõistatus.

1. Parma. 2. Pampa. 3. Kaaba. 4. Lagle. 5. Loksa. AB — Paala. CD — Laama.

Autasusid said:

J. Mägi, Kastre — Vönnus; J. Altov, K. Saul, E. Tõlpt, A. Vares — Tallinn.

Põnevaid

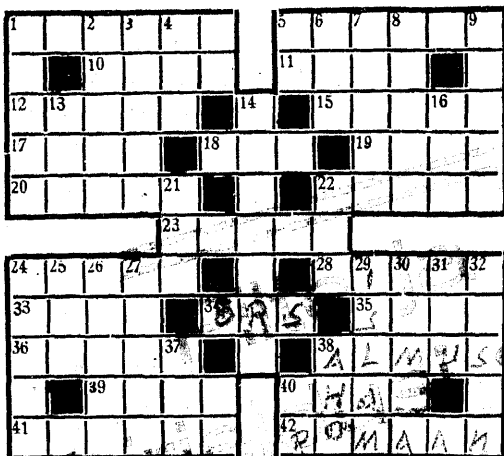
Kriminaal- ja seiklusromaane ja jutteleiate „Jutulehes“

„Jutuleht“ ilmub kord nädalas ja maksab tellides 45 senti kuus, „Maalehe“ tellijaile 25 senti kuus.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

RISTSÕNAD

Auhinnaks 2 eks. kol.-ltn. Borgellini teost
"Danebrogi lipu all"

1. Kõik. 2. Kõik. 3. Kõik. 4. Kõik. 5. Tähtsaks. 6. Püüpulk. 7. Vald Võrumaal. 8. Tunnistaja ühel pühäl toimingul. 9. Vald Läänemaal. 13. Vankri osa. 14. Saar Aafrikas. 16. Eesti endiseid riigivanemaid. 21. Vald Harjumaal. 22. Relv. 24. Alev, jaam, kihelkond. 25. Seesama, mis 4. 26. Teater. 27. Linn Inglismaal. 29. Üsk. 30. Jaam kitsaropalisel. 31. Ei see, ei toh. 32. Mehe nimi. 37. Tõepõld. 38. Soome kirjanik.

Paremale: 1. Astromoom. 5. Aialatt. 10. Lennuäri Eestis. 11. Vald Virumaal. 12. Vald Virumaal. 15. Naise nimi. 17. Loom. 18. Liha. 19. Tõmbsoon. 20. Lill. 22. Laul. Tõug. 23. Lõhn. 24. Päev. 28. Inglise maa Aasias. 33. Surnud kinokoomik. Mehe eesnimi. 34. Kanade ase. 35. Mõõdu mõiste. 36. Eesti muusikamäes. 38. Armuand. 39. Sugulane. 40. Israeli kuningas Samariias. 41. Mägi Aasias. 42. Teos.

Alla: 1. Raha koht. 2. Ülmie. 3. Jaam kitsaropalisel. 4. Mitteametlik. 5. Tähtsaks. 6. Püüpulk. 7. Vald Võrumaal. 8. Tunnistaja ühel pühäl toimingul. 9. Vald Läänemaal. 13. Vankri osa. 14. Saar Aafrikas. 16. Eesti endiseid riigivanemaid. 21. Vald Harjumaal. 22. Relv. 24. Alev, jaam, kihelkond. 25. Seesama, mis 4. 26. Teater. 27. Linn Inglismaal. 29. Üsk. 30. Jaam kitsaropalisel. 31. Ei see, ei toh. 32. Mehe nimi. 37. Tõepõld. 38. Soome kirjanik.

Põlise vaenlase vastu.

Põhjalikum teos võitlusest landeswehriga on kolonel-leitnant Hinnom'i raamat:

„Põlise vaenlase vastu.“

Oli ju võitlus landeswehriga kõige tähtsam osa vabadussõjast, ja kolonel-leitnant HINNOM, kuiselle ajaloolise võitluse kaastegijaid, jutustab oma teoses kõigest üksikasjaliselt sõjategevuse algusest kuni lõpuni.

Igaüks, kes ennast nimetab eestlaseks, peaks seda väärtuslikku teost lugema.

Raamat maksab 2 krooni ja on saadaval „Uudislehe“ kontoris Tallinnas, Rataskaevu 9.

Iga eestlase päha kohus on teada missuguse lunastushinna olemine pidanud maksma, et saada iseiseisvaks.

Lõviosa vabadusvõitlusest langes meie vahvale kaitsevääle.

Millise raskustega heitles vabadussõjas meie kaitsemäeva, sellest annab kujuka ja üksikasjalise ülevaate vabadussõjaaegne soomusrongide diviisi ülem kolonel K. Parts oma sõjamälestuste seerias

Kas võit või surm

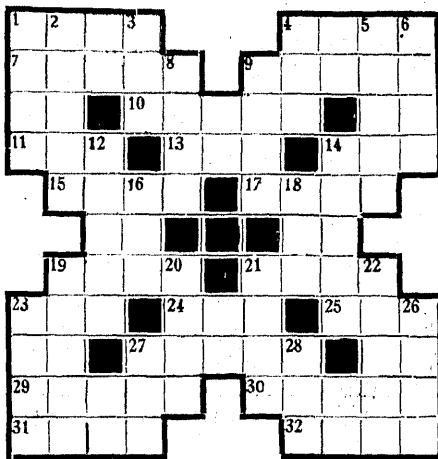
Need mälestused on ilmunud kolmes raamatus — I., II. ja III. anne. Iga üksik anne maksab kr. 1.50. 3 annet korraga ostes kr. 3.50.

Kuna raamat ajaloolise tähtsusega, siis ei tohiks ta puududa üheski raamatukogus. Samuti peaks selle raamatu muretsema oma raamatukokku Iga tõsieestlane — mälestuseks tulevastele põlvedele.

Pealadu: Rataskaevu 9, Tallinnas.

RISTSÕNAD

Auhinnaks 3 romaani

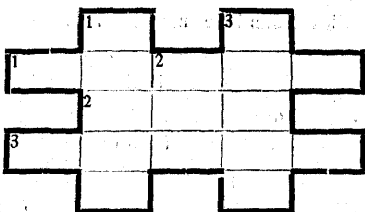
Paremale: 1. Naise nimi. 4. Kallis vara. 7. Toit. 9. Aumärk. 10. Vald Tartumaal. 11. Inglise aadlik. 13. Koht. 14. Mehe nimi. 15. Toit. 17. Koera toit. 19. Veesõiduk. 21. Kratt. 23. Viljahunik. 24. Naise nimi. 25. Toit. 27. Tegev osa. 29. Naise nimi. 30. Ligem sugulane. 31. Naine. 32. Naise nimi.

Alla: 1. Egiptlaste päha härg. 2. Kate. 3. Usaldatav. 4. Vald Pärnumaal. 5. Päev. 6. Eesti luuletaja (+). 8. Hukkamiskoht. 9. Muusikariist. 12. Mehe nimi. 14. Pidulik sündmus. 16. Eesti kunstnikke. 18. Taip. 19. Kirjanguuslik teos. 20. Pide. 21. Kivi. 22. Iseloomustus. 23. Kodanik kuningriigis. 26. Rahvus. Maa. 27. Meel. 28. Kihelkond.

Kõikide tänaste ülesannete lahendused saate „Romaani“ toimetusele ühes lahenduskupongiga hiljemalt 1. septembriks.

Maagiline silbivigur.

Auhinnaks 1 romaan

1. Saatkond. 2. Linn Venes. 3. Signaal.

Neile, kes soovivad lugeda põnevaid romaane,

soovitame äsjailmunud „Max Brand“i seiklusromaan

„Mistraal“

See romaan on pärl seiklusromaanide hulgas. Hind ainult 50 senti. Kes saadab raamatu hinna „Uudislehe“ talitusele Tallinn, Rataskaevu 9, sellele saadetakse romaan postiga koju.